University of Sistan and Baluchestan

Geography and Territorial Spatial Arrangement

Print ISSN: 2345 - 2277 Online ISSN: 2783 - 5278

Association of Geography and Planning of Border Areas of Iran

Analysis of Family Factors Affecting Urban Poverty Using Structural Equation Model (Case Study: Pol-e Dokhtar, Lorestan)

Sadegh Allahyari [1]✉, **Ali Shakour** [2]

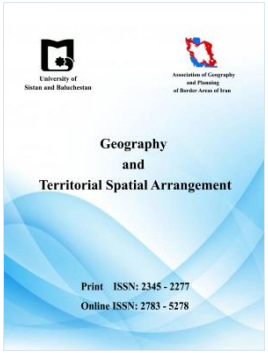
1. Assistant Professor, Department of Geography, Payam Noor University, Tehran, Iran.
✉ E-mail: allahyarisadegh@pnu.ac.ir
2. Professor, Department of Geography, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.
E-mail: alishakoor52@yahoo.com

How to Cite: Allahyari, S & Shakour, A. (2025). Analysis of Family Factors Affecting Urban Poverty Using Structural Equation Model (Case Study: Pol-e Dokhtar, Lorestan). *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 15 (57), 1-8.

DOI: http://dx.doi.org/ 10.22111/GAIJ.2025.52438.3295

Article type:
Research Article

Received:
25/06/2025
Received in revised form:
13/09/2025
Accepted:
21/09/2025
Publisher online:
27/09/2025

Keywords:
Poverty, Regional inequality, Household assets/wealth, Urban development, Pol-e-Dokhtar City.

ABSTRACT

The urban households of Pol-e-Dokhtar, like those in other medium and small cities across the country that follow an agricultural lifestyle, face issues such as unemployment, lack of innovation and technology, low income, employment instability, and a lack of motivation for living. These problems have created many challenges for households in these types of cities, leading to issues such as migration and, most importantly, an increase in poverty among them. In this context, a set of factors and household assets influence their livelihood opportunities or their poverty levels. Identifying the types of these factors and assets can provide useful solutions for urban development planners and poverty reduction.

This study focused on identifying the effective household factors and assets related to urban poverty in Pol-e-Dokhtar. The research is practical in purpose and, methodologically, descriptive and analytical. The statistical population consisted of urban households in Pol-e-Dokhtar, with a sample of 380 households selected through quota and simple random sampling. To collect data—considering the models and objectives—questionnaires and Likert-scale quantitative questions were used. Structural Equation Modeling (SEM) in Amos software was employed to analyze the data and identify household factors. For identifying solutions to reduce poverty, qualitative methods such as interviews were used.

The results showed that economic/financial factors, with a impact coefficient of 0.68, physical factors at 0.32, social factors at 0.11, and human capital with 0.05, had the greatest influence on urban poverty. Regarding strategies to reduce poverty, the findings indicated that creating flexible family employment opportunities, investing in deprived urban neighborhoods, improving education and skills training for urban poor, supporting minorities, migrants, and impoverished individuals (through education and services), involving residents of poor neighborhoods in urban decision-making, fighting corruption, ensuring equitable distribution of public resources, upgrading poor and informal settlements, and expanding free public transportation are the most important actions to reduce urban poverty in Pol-e-Dokhtar.

© the Author(s). **Publisher**: University of Sistan and Baluchestan

Extended Abstract

Introduction

Today, one of the major topics across economic, social, and geographic sciences is the existence of economic, cultural, and social inequalities in society. Among the important consequences of increasing inequality and the unequal distribution of opportunities and resources within countries is the rise of poverty. Poverty is not merely the state of being poor; it also entails the lack of real opportunities due to social constraints and other factors that hinder a valuable and dignified life. Globally, eradicating poverty is a central objective of sustainable urban development, yet despite substantial efforts, this goal remains elusive. This persistence is partly due to the multifaceted factors involved in urban poverty and the inherent complexity and spatiality of its nature, which exert a significant influence. In this regard, understanding and identifying familial factors, resources, and the nature of risks and coping behaviors of households against poverty, and enhancing the efficiency of these factors, are crucial for the success of anti-poverty policies and livelihoods sustainability. In the city of Pol-e Dokhtar, located in Lorestan Province, although the livelihoods and incomes of many households depend on agriculture, and the city possesses abundant cultivable agricultural land, natural and human resources, and is among the relatively well-watered and oil-rich cities of Lorestan, it nevertheless exhibits one of the highest multimodal poverty rates within the province. In this context, the set of familial factors and capitals is not without influence; familial factors and capitals also affect poverty in this city. Identifying the types of familial factors and capitals provides a practical solution for policymakers and urban development planners to improve livelihoods and reduce poverty in this city.

Study Area

Pol-e Dokhtar County is one of the counties of Lorestan Province. The city of Pol-e Dokhtar is located in the central district (bakhsh) of the county and serves as the county capital. Pol-e Dokhtar County comprises fourteen rural districts (Dehestans) with its center in Pol-e Dokhtar, and the Central part (Mamulan) includes three rural districts with its center in Mamulan. According to the General Census of Population and Housing conducted in the year 1395 (2016-2017 in the Gregorian calendar), the population of this county was 77,764 (30,012 households). Of this population, 35,924 (19,288 households) resided in urban areas, and 41,840 (10,724 households) resided in rural areas, across the two cities of Mamulan and Pol-e Dokhtar.

Material and Methods

This study is pragmatic in its objective and falls under quantitative research in terms of nature, with a descriptive-analytic approach in terms of method. Given the subject matter, the dominant perspective of this research is survey-based and field-oriented, and data were collected using a questionnaire. The data were measured on an ordinal to interval scale, and the variables were distributed normally. Using probabilistic sampling and simple random sampling, 380 households were selected as household heads. To answer the research questions and to analyze the data, statistical methods (descriptive and inferential) and Structural Equation Modeling (SEM) were employed in the AMOS software. To identify strategies for poverty reduction, qualitative methods such as interviews were also utilized.Content validity of the questionnaire was established through expert judgment (five experts). For reliability, a pretest was conducted on five questionnaire items, and Cronbach's alpha was calculated. The overall alpha was 0.93 (above the acceptable threshold of 0.70), indicating acceptable reliability of the measurement instrument. Additionally, to examine familial factors influencing urban poverty based on the literature, the study proceeded to identify the indicators and dimensions of the research.

Result and Discussion

The results from the research model test and the standardized estimates of the familial factors affecting urban poverty in Pol-e Dokhtar County show that all human, social, economic–financial, and physical factors are able to explain urban poverty among households in Pol-e Dokhtar city. The model's latent factors for familial poverty are presented in standardized form. In this model, the financial/economic factor has the highest factor loading, with a path coefficient of 0.68. Following this, the physical factor has a coefficient of 0.32, the social factor 0.11, and finally the human factor 0.05 in the subsequent ranks. Financial/economic factors exert the greatest influence on the dependent variable (urban poverty). The least influence among livelihood-related factors and capitals belongs to the human capital, which shows the weakest association with urban poverty. The findings indicate that among the five economic indicators affecting urban poverty in Pol-e Dokhtar, in addition to the employment indicator — whose factor loading was the highest among the indicators — the income,

ownership, financial services, and savings indicators had the strongest associations with poverty, in that order. Nevertheless, the economic indicators exhibited different and statistically significant effects in explaining economic poverty and urban poverty. This implies that the indirect effects of the five indicators from the economic factor, besides showing statistically significant differences, effectively explain the indirect effects of the economic factor on urban poverty in Pol-e Dokhtar.

Conclusion

Also, the results of the research on identifying various solutions to reduce poverty in the city of Pol-e-Dokhtar showed that creating flexible family job opportunities, investing in deprived urban neighborhoods and areas, improving education and skills training for the urban poor, supporting minorities, immigrants, and the poor (education and services), involving residents of poor neighborhoods in urban decision-making, fighting corruption and fairly distributing public resources, improving poor and informal settlements, and expanding and developing free public transportation are the most important measures to reduce urban poverty in Pol-e-Dokhtar.

Key words: Poverty, Regional Inequality, Family Capital, Urban Development, Pol-e Dokhtar City.

References

Adeleke, R., Alabede, O., Joel, M., & Ashibuogwu, E. (2023). Exploring the geographical variations and influencing factors of poverty in Nigeria. Regional Science Policy & Practice, 15(6), 1182-1198.

https://doi.org/10.1111/rsp3.12621

Ahmed, A., Asabere, S. B., Adams, E. A., & Abubakari, Z. (2023). Patterns and determinants of multidimensional poverty in secondary cities: Implications for urban sustainability in African cities. Habitat International, 134, 1027- 1035.

https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2023.102775

Ahmed, S. A. Diffenbaugh, N. S. &Hertel, T. W. (2009), Climate volatility deepens poverty vulnerability in developing countries: Environmental Research Letters, 4.

http://dx.doi.org/10.1016/j.habitatint.2023.102775

Asian Economic News. (2007), Agricultural Investment Needed to Halve Poverty says World Bank:

http: //findarticles.com, October

Arshdi, A; Karimi, A-A; (2013) "A Study of Absolute Poverty in Iran during the First to Fourth Development Plans," Quarterly of Strategic and Macro Policies, 1: 35–64. *(In Persian)*

DOI:10.30507/JMSP.2013.3268

Babaei Samermi, Mohammadreza; Ehsanfar, Mohammad Hossein; Baghanji, Razieh (2023). Factors Influencing Urban Poverty in Marginalized Urban Neighboods: A Case Study of Gonbad-e Kavous. Economic Geography Research, 4(11), 1–17. *(In Persian)*

https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.27173747.1402.4.11.1.3

Bamianian, M R; R, H; Mansour Rezaei, M (2011). Evaluation of Economic Characteristics in Identifying Urban Poverty Extents using Delphi and AHP Approaches (Case Study: Kashmar). Conference on Urban Economics, 153-166. *(In Persian)*

Benevenuto, R. and Caulfield, B. (2020), Measuring access to urban centres in rural Northeast Brazil A spatial accessibility poverty index:Journal of Transport Geography, 82: 1- 15.

https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2019.102553

Berchoux, T. Watmough, G. R. Johnson, F. A. Hutton, C. W. Atkinson, P. M. (2020), Collective influence of household and community capitals on agricultural employment as a measure of rural poverty in the Mahanadi Delta, India, KunglVetenskapsAkademien, 49: 381- 298.

http://dx.doi.org/10.1007/s13280-019-01150-9

Berthoud, R. and Bryan, M. (2011), Income deprivation and poverty A longitudinal analysis: Journal of Social Policy, 40: 135- 156.

https://doi.org/10.1017/S0047279410000504

Bessell, Sh. (2015), The individual deprivation measure Measuring poverty as if gender and inequality matter Gender and Development, 23: 223- 240.

https://doi.org/10.1080/13552074.2015.1053213

Bonfiglioli, A. (2007), Food and the poor United Nation Capital Fund New York.

Chzhen, Y. and Ferrone, L. (2017), Multidimensional Child Deprivation and Poverty Measurement Case Study of Bosnia and Herzegovina: Social Indicators Research, 131 (3): 999- 1014.

DOI: 10.1007/s11205-016-1291-8

De Sherbinin, A. VanWey, L. K. McSweeney, K. Aggarwal, R. Barbieri, A. Henry, S. Hunter, L. M. Twine, W. and Walkeri, R. (2008), Rural household demographics livelihoods and the environment: Global Environmental Change, 18 (1): 38- 53.

https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2007.05.005

Dunford, M. Gao, B. and Li, W. (2020), Who where and why? Characterizing China's rural and residual rural poverty population: Area Development and Policy, 5: 89- 118.

http://dx.doi.org/10.1080/23792949.2019.1571425

Esfandiarı, S; Nabiiian, S. (2018). A study on the impact of poverty on rural-to-urban migration in Iran. Journal of Agricultural Economics and *D*evelopment, 26(101), 1-27. *(In Persian)*

https://doi.org/10.30490/aead.2018.65197

Elshater, A., & Abusaada, H. (2025). Poverty-free urbanism: six qualitative normative factors and 36 procedures for measuring urban poverty from a deprivation perspective. Open House International, 50(2), 392-414.

http://dx.doi.org/10.1108/OHI-04-2024-0152

Fetras, M, H&, Shahbazi, F, (2015), "A Study of Poverty and Inequality in Urban and Rural Areas of Iran Before and After the Cash subsidy Targeting Law Implementation (2002–2012)" — This is a tentative rendering of the Persian title into English for bibliographic purposes. The exact retranslation may vary depending on institutional standards. *(In Persian)*

Finan, F. Sadoulet, E. & De Janvry. A. (2005), Measuring the poverty reduction potential of land in rural Mexico: Journal of Development Economics, 77 (1): 27- 51.

https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2004.02.004

Fu, M. Exeter, D. J. and Anderson, A. (2015), The politics of relative deprivation A transdisciplinary social justice perspective: Social Science and Medicine, 133: 223- 232.

https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.12.024

Gachanja, J., & Yang, T. (2025). The built environment and multidimensional poverty: exploring accessibility as a mediator of spatial opportunity. Habitat International, 160, 1034-1042.

https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2025.103402

Ghazanfri Eghdam, K, Mila Elmali, Z, (2018). Factors influencing the formation of poverty strata in Iran (quasi-tabular data approach). Journal of Economic Policy Studies, 11(21): 25–53. *(In Persian)*

Ghorbani,R & Dehdehzadeh Salabi,P (2021), "Spatial Analysis of the Urban Poverty Pattern with Emphasis on Social Indicators and Determinants of Its Organization: A Case Study of Ardabil City" Journal of Urban Social Geography, 8(2), 87-107. *(In Persian)*

doi: 10.22103/JUSG.2021.2048

Goudarzi, Majid and Moradi, Houshang. (2022). A study and analysis of the factors influencing the phenomenon of urban poverty in the city of Ahvaz. *Journal of Urban Social Geography*, 9(2), 47-64.

https://doi.org/10.22103/JUSG.2022.2074

Gregory, D. Johnston, R. Pratt, G. Watts, M. and Whatmore, S. (2009), The dictionary of Human Geography 5th Edition: A John Wiley & Sons Ltd Publication.

Hasan Zadeh, A. (2000). An examination of factors affecting poverty: A case study of Iran. Iranian Economic Research (Issues 4 and 5 (Spring and Summer)), 130-184.

Jiao, X. Pouliot, M. ZenaWalelign, S. (2017), Livelihood Strategies and Dynamics in Rural Cambodia: World Development, 97 (1): 266- 278.

https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2017.04.019

Kefayat, E., & Thill, J. C. (2025). Urban Street Network Configuration and Property Crime: An Empirical Multivariate Case Study. ISPRS International Journal of Geo-Information, 14(5), 200- 212.

http://dx.doi.org/10.3390/ijgi14050200

Khodādād, M, (2019), An analysis of the effects of poverty on environmental degradation in rural settlements, Journal of Geographical Sciences, 30: 120–135. *(In Persian)*

https://sanad.iau.ir/Journal/geographic/Article/919128

Kumar, M. (2010), Poverty and Culture of Daily Life Psychology Developing Societies, 22: 331.

https://doi.org/10.1177/097133361002200205

Liu, Y. Amin, A. FaizRasool, S. and Uz Zaman, Q. (2020), The Role of Agriculture and Foreign Remittances in Mitigating Rural Poverty Empirical Evidence from Pakistan Risk ManagHealthc Policy, 13: 13- 26.

Miri Aghshani, E. (2011). An introduction to the pathology of social issues in Iran. Tehran: Farhang Publications. *(In Persian)*

Mohammadi-ye Yeganeh, B, Cheraghi, M, Yazdani, Z, (2014). Analysis of factors affecting the spatial distribution of poverty in rural areas, with an emphasis on socioeconomic characteristics and typology; Mahmoudabad Rural District, Shahin Dezh County. *Geography and Urban–Regional Planning*, 5(13): 83-96. *(In Persian)*

https://doi.org/10.22111/gaij.2014.1775

Mahamudi, V, Samimi-Far, S, Gh, (2005). Poverty of capability. *Journal of Social Welfare* (or "Social Welfare Quarterly"), 4(17): 5-27. *(In Persian)*

http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2112-fa.html

Niazi, a study in rural villages of Ardabil Province; *Iranian Social* M, Ashayeri, T, Saadati, M, Montazeri-Khosh, H, Omrani-Nejad, F, (2017). Determination of the social anthropology of poverty in rural regions: *Issues* [or "Issues in Iranian Social Affairs"], 8(1): 167-188. *(In Persian)*

http://jspi.khu.ac.ir/article-1-2730-fa.html

Ovin, Al(s); Miller, S. M.; Abdul-Samad, Seyed (2003). A Global Perspective on Poverty. In: Guide to International Poverty Research (translated by Izdi, Pirouz; Noshmand, Mohammad Eslami) Tehran: Argnoon. *(In Persian)*

Papolieyezdi, M, H; Ebrahimi, M, A. (2012). Rural Development Theories. Tehran: Samt Publications, Seventh Edition. *(In Persian)*

Reid, P. and Robson, B. (2007), Understanding health inequities Hauora Maori Standards of Health IV a Study of the Years 2000–2005 (Chapter 1): TeRopu Rangahau Hauora aEru Pomare, Wellington.

Runciman, W. G. (1966), Relative Deprivation and Social Justice a Study of Attitudes to Social Inequality in Twentieth-century England Routledge and Kegan Paul: London.

https://doi.org/10.2307/589189

Scoones, I. (2015), Sustainable livelihoods and rural development Practical Action Publishing.

Samadi;A,Arabi Sabzevayi,A; Joudaki, HR; AmirAzodi T; Adibi Saadi Nejad, F. (2024), An examination of the drivers influencing urban poverty reduction in historic fabrics with an empowerment-oriented approach: A case study of the historic fabric of the city of Yazd. Journal of Future City Perspectives, 5(3): 99–115. *(In Persian)*

http://jvfc.ir/article-1-260-fa.html

Sameti;M, Karmi,A. (2004), An examination of the impact of government expenditures in the agricultural sector on reducing rural poverty in the country, Journal of Economic Research, 39(4): 213–234. *(In Persian)*

https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.00398969.1383.39.4.8.3

Shenelle,L. J. Desai, S. A. Mutsaa, E. and Lottering, R. T. (2019), A comparative study of community perceptions regarding the role of roads as a poverty alleviation strategy in rural areas: Journal of Rural Studies, 71: 73- 84.

https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.09.001

ShAkoohi ,H (1999), Geography and Planning, in: Proceedings of the Conference on Research and Capacities of Geography Science in the Field of Development, 15–16 Mehr 1376, Tehran University Institute of Geograpy, Tehran University Publications, 245–257. *(In Persian)*

Singh, J., Batra, G. S., & Chatrath, S. K. (2025). Digital Capabilities for Urban Poverty Alleviation: Integrating E-Payment Awareness and Credit Utilization Patterns in Indian Slums. Available at SSRN 5223860.

http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5223860

Singh, R. and Sarkar, S. (2015), Children's experience of multidimensional deprivation Relationship with household monetary poverty: The Quarterly Review of Economics and Finance, 56: 43- 56.

https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5223860

Srinivasan, T. N. (2000), Poverty and under nutrition in South Asia: Food Policy, 25 (3): 231-378. https://doi.org/10.1016/S0306-9192(00)00006-3

Toulaabi Nejad, M; Bazrafshan, J; Ghanbari, S. (2018), An explanation of rural deprivation based on regional indicators: the case of Poldasht County. Spatial Economy and Rural Development. 7(24): 185–210.Link: *(In Persian)*

http://jvfc.ir/article-1-260-fa.html.

Torre, A. and Wallet, F. (2016), Regional Development in Rural Areas Analytical Tools and Public Policies: Springer imprint is published by Springer Nature Switzerland.

Turner, B. L. Kasperson, R. E. Matson, P. A. McCarthy, J. (2003), A framework for vulnerability analysis in sustainability science Proc: National Academy of Sciences of the United States of America, 100 (14): 8074- 8079.

http://dx.doi.org/10.1073/pnas.1231335100

Vilar-Compte, M., Burrola-Méndez, S., Lozano-Marrufo, A., Ferré-Eguiluz, I., (2021). Urban poverty and nutrition challenges associated with accessibility to a healthy diet: a global systematic literature review. International journal for equity in health, 20, 1.

https://doi.org/10.1186/s12939-020-01330-0

Wan, C. and Su, S. (2017), China is social deprivation Measurement spatiotemporal pattern and urban applications, Habitat International, 62: 22- 42.

https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2017.02.007

Warf, B. (2006), Encyclopedia of human geography: Sage Publication USA.

https://doi.org/10.4135/9781412952422

Witherick, M. Ross, S. and Small, J. (2001), A Modern Dictionary of Geography: Oxford University Press.

Zarazua, M. (2017), Poverty and Wellbeing Impacts of Microfinance: What Do We Know?

https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3076781

Zhou, Y. Gua, Y. Liu, Y. (2020), Health, income and poverty evidence from China's rural household survey, International Journal for Equity in Health, 19: 2- 12.

https://doi.org/10.1186/s12939-020-1121-0

Zibaei, M; Shoshtarian, A, (2008), A study of the dynamics of poverty in Iran using composite data from rural and urban households, Iranian Journal of Economic Studies, 9(32): 55–84. *(In Persian)*

https://ijer.atu.ac.ir/article_3625.html

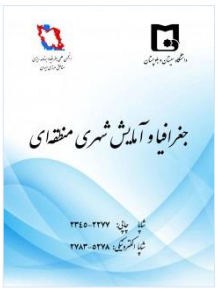
جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای
شاپا چاپی: ۲۳۴۵-۲۲۷۷ شاپا الکترونیکی: ۲۷۸۳-۵۲۷۸
دانشگاه سیستان و بلوچستان

واکاوی عوامل خانوادگی مؤثر بر فقر شهری با استفاده از مدل معادلات ساختاری (نمونهٔ موردی: پلدختر لرستان)

صادق الهیاری [۱*]، علی شکور [۲]

مقاله پژوهشی

جغرافیا و آمایش شهری–منطقه‌ای
زمستان ۱۴۰۴، سال ۱۵، شمارهٔ ۵۷
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۰۴
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۲۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰
انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۷/۰۵
صفحات : ۲۸-۱

واژه‌های کلیدی:
فقر، نابرابری منطقه‌ای، سرمایهٔ خانوادگی، توسعهٔ شهری، شهر پلدختر.

چکیده

خانوارهای شهری پلدختر همانند سایر شهرهای متوسط و کوچک‌اندام کشور که رویهٔ کشاورزی دارند، با مسائلی چون: بیکاری، فقدان نوآوری و فن‌آوری‌های، پایین‌بودن درآمد، عدم پایداری اشتغال و فقدان انگیزه برای زندگی مواجه هستند که این مسائل زمینه‌ساز مشکلات زیادی برای خانوارهای این نوع شهرها شده و باعث بروز نابسامانی‌هایی چون مهاجرت و مهم‌تر از همه افزایش فقر آن‌ها شده است. در این زمینه مجموعه عوامل و سرمایه‌های خانوادگی بر فرصت-های معیشتی و یا بر فقر آن‌ها تأثیرگذار است. شناسایی نوع عامل راه‌حل مفیدی برای برنامه‌ریزان توسعهٔ شهری و کاهش فقر می‌باشد. در پژوهش حاضر به شناسایی عوامل و سرمایه‌های خانوادگی مؤثر فقر شهری پلدختر پرداخته شد. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش به‌صورت توصیفی-تحلیلی است. جامعهٔ آماری، خانوارهای شهری پلدختر است که با استفاده از نمونه‌گیری سهمیه‌ای و تصادفی ساده ۳۸۰ خانوار انتخاب شد. برای گردآوری داده‌ها با توجه به مدل‌ها و اهداف از پرسش‌نامه و سؤالات کمّی (طیف لیکرت) استفاده شد. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها و شناسایی عوامل خانوادگی از معادلات ساختاری **(SEM)** در نرم‌افزار **«Amos»** استفاده گردید. جهت شناسایی راهکارهای کاهش فقر نیز از روش‌های کیفی مانند مصاحبه استفاده شد. نتایج پژوهش نشان‌داد که عوامل اقتصادی/مالی با ضریب تأثیر ۰/۶۸، فیزیکی با ضریب ۰/۳۲، اجتماعی با ضریب تأثیر ۰/۱۱ و سرمایهٔ انسانی با ضریب تأثیر ۰/۰۵ بیشترین تأثیر را بر فقر شهری داشته است. نتایج طرح در زمینهٔ راهکارهای کاهش فقر نشان‌داد که ایجاد فرصت‌های شغلی انعطاف‌پذیر خانوادگی، سرمایه‌گذاری در محلات و مناطق محروم شهری، ارتقای آموزش و مهارت‌آموزی افراد فقیر شهری، حمایت از اقلیت‌ها، مهاجران و افراد فقیر (آموزش و خدمات)، مشارکت‌دادن ساکنان محله‌های فقیرنشین در تصمیم‌گیری‌های شهری، مبارزه با فساد و توزیع عادلانه منابع عمومی، بهسازی سکونتگاه‌های فقیر و غیررسمی و گسترش و توسعهٔ حمل‌ونقل عمومی رایگان مهم‌ترین اقدامات کاهش فقر شهری در شهر پلدختر می‌باشد.

مقدمه

امروزه یکی از مباحث مهم و مطرح در علوم اقتصادی، اجتماعی و جغرافیا، وجود نابرابری‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در جامعه است (Ahmed et al, 2023: 1028). اکثر کشورها به‌خصوص کشورهای توسعه‌نیافته به‌دلایل مختلف از نابرابری شدیدی که ناشی از الگوی توزیع ثروت و درآمد است، رنج‌می‌برند (Torre and Wallet, 2016: 68). از تبعات مهم افزایش نابرابری در جوامع و عدم توزیع امکانات و منابع در کشورها، افزایش فقر می‌باشد (Sewell et al, 2019: 78). براساس ادبیات جهانی، فقر صرفاً وضعیت فقیرانه‌ای که فرد در آن زندگی می‌کند نیست بلکه فقدان فرصت‌های واقعی به‌دلیل محدودیت‌ها و شرایط اجتماعی و سایر مواردی است که مانع از داشتن یک زندگی ارزشمند و شرافتمندانه می‌شود (Adeleke et al, 2023: 1183). براساس گزارش برنامهٔ توسعهٔ سازمان ملل متحد (۲۰۲۱) با وجود تلاش‌های جهانی برای کنترل گسترش فقر، حدود ۱.۳ میلیارد نفر همچنان در فقر چندبُعدی به‌سرمی‌برند (Vilar-Compte et al, 2021: 2) چرا که با رشد روزافزون جمعیت شهری، فقر چندبُعدی از

۱- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول) allahyarisadegh@pnu.ac.ir
۲- استاد گروه جغرافیا، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. alishakoor52@yahoo.com

مناطق روستایی به مناطق شهری منتقل شده و منجر به «شهری‌شدن فقر» شده است (Gachanja & Yang, 2025: 1035). متفکران، سیاست‌گذاران و مدیران و برنامه‌ریزان شهری کاملاً آگاه هستند که ریشهٔ اکثر مسائل اجتماعی-فرهنگی در شهرها تمرکز فقر است (گودرزی و مرادی، ۱۴۰۱: ۴۷). به‌همین خاطر رابطهٔ بین محیط ساخته‌شدهٔ شهری و پیامدهای اجتماعی-اقتصادی، به‌ویژه فقر، چالشی حیاتی در توسعهٔ شهری معاصر است (Kefayat & Thill, 2025: 203). در سطح جهانی، ریشه‌کن‌کردن فقر یک هدف اصلی توسعهٔ پایدار شهری است اما با وجود تلاش‌های قابل توجه، این هدف همچنان دست‌نیافتنی است چرا که عوامل متعددی در فقر شهری نقش دارند و ماهیت پیچیده و فضاسازی ذاتی آن تأثیر قابل‌توجهی بر این امر دارد (Dunford et al, 2020: 91). در این راستا، درک و شناسایی عوامل و زمینه‌های خانوادگی، منابع و ماهیت خطرات و رفتارهای مقابله با فقر جوامع و افزایش کارآیی آن‌ها برای موفقیت سیاست‌های ضد فقر و پایداری معیشت بسیار مهم است (Jiao et al, 2017: 267)، زیرا آسیب‌پذیری خانوارها به واقعیت‌های طبیعی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و تاریخی خاص مکان‌ها بستگی دارد (Turner et al, 2003: 8075). با این‌حال، تأثیر شوک‌های مختلف بر فقر خانوارها بستگی به شناسایی عوامل مؤثر و شناسایی راهبردهای مقابله با فقر دارد (Scoones, 2015: 124). همچنین رویکردهای ضد فقر نیز نشان‌می‌دهند که رفع فقر، وابسته به شناسایی عوامل منابع در دسترس خانواده‌ها برای مقابله با آن دارد (De Sherbinin et al, 2008: 41). به‌همین خاطر بررسی عوامل مؤثر بر فقر شهری، و قرارگرفتن خانوارها در معرض تنش‌های فقر، توجه بسیاری از محققان مطالعات توسعهٔ شهری را به خود جلب کرده است (Ahmed, et al, 2009: 4). موفقیت برنامه‌های فقرزدایی در جوامع و کشورهای مختلف نیز به‌همان اندازه که به سیاست‌ها و چگونگی اجرای برنامه‌ها وابسته است، به شناسایی دقیق پدیدهٔ فقر و واکاوی عوامل و معرّف‌های آن نیز بستگی دارد.

در ایران اقدامات مربوط به تأمین اجتماعی و حمایت از فقرا و آسیب‌پذیران سابقه‌ای دست‌کم ۴۰ ساله دارد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مسألهٔ فقر و نابرابری مورد توجه گسترده قرارگرفت به‌گونه‌ای که اصول ۳، ۲۱، ۲۹، ۳۱ و ۴۳ قانون اساسی مسألهٔ فقر و رفاه اقشار آسیب‌پذیر را به صراحت مورد توجه قرارداده‌اند (زیبایی و شوشتریان، ۱۳۸۶: ۵۷). اولین برنامهٔ مبارزه با فقر در کشور در برنامهٔ سوم توسعه از سال ۱۳۷۹ با هدف به‌حداقل‌رساندن فقر مطلق در کشور اجرا شد که در برنامهٔ چهارم و پنجم توسعه نیز بر آن تأکید شده است (ارشدی و کریمی، ۱۳۹۲: ۳۷). طی سالیان اخیر، علاوه بر تدوین و اجرای برنامه‌های توسعهٔ پنج ساله، اقداماتی دیگری در جهت فقرزدایی، طراحی و به اجرا درآمده است (فطرس و شهبازی، ۱۳۹۴: ۸) به‌طوری که در واکنش به وجود فقر در ایران همچون بیشتر کشورهای در حال توسعه، برنامه‌های مختلف روستایی به‌سمت کاهش فقر جهت‌گیری شد. در شهر پلدختر در استان لرستان اگرچه معیشت و درآمد بسیاری از خانوارهای این شهر وابسته به کشاورزی است و این شهر از زمین‌های کشاورزی قابل کشت تقریباً فراوان، منابع طبیعی و انسانی برخوردار است و از شهرهای پرآب و نفت‌خیز لرستان محسوب می‌شود اما یکی از بالاترین جمعیت‌های فقیر چندبُعدی در سطح این استان را دارد به‌طوری که طبق گزارش نرخ فلاکت در پاییز ۱۴۰۳ نرخ این شاخص در لرستان و از جمله در شهر پلدختر ۴۴.۱ بوده است. نگرانی عمدهٔ این شهر در این است که جمعیت فقیر همچنان با سرعت نگران‌کننده‌ای در حال افزایش است. مهم‌ترین دلیل این امر بی‌ثباتی معیشت، کمبود گزینه‌های تأمین معاش، و مهم‌تر از این مسائل وجود فقر و محرومیت شهری در استان لرستان و از جمله شهر پلدختر، با این همه امکانات، منابع نفتی، آب و زمین‌های حاصلخیر می‌باشد. در این زمینه مجموعه‌عوامل و سرمایه‌های خانوادگی نیز بی‌تأثیر نیست و عوامل و سرمایه‌های خانوادگی نیز

بر فقر در این شهر تأثیرگذار هستند. شناسایی نوع عوامل و سرمایه‌های خانوادگی راه‌حل مفیدی برای سیاست-گذاران و برنامه‌ریزان توسعهٔ شهری برای بهبود معیشت و کاهش فقر در این شهر می‌باشد. همچنین درک ارتباط میان عوامل خانوادگی و فقر خانوارها و شناسایی آن‌ها و ارائهٔ راهکارهای مناسب برای کاهش فقر شهری و دستیابی به توسعهٔ پایدار شهری در این شهر ضرورت دارد. به‌همین خاطر شناسایی عوامل خانوادگی به‌وجودآورندهٔ فقر و ارائهٔ راهکارهای مناسب در این شهر اهمیت دارد؛ بنابراین در پژوهش حاضر با استفاده از مدل معادلات ساختاری به بررسی عوامل و سرمایه‌های خانوادگی مؤثر بر فقر شهری پلدختر پرداخته شده است. با توجه به این هدف، برای این پژوهش سؤالات زیر مطرح شد:

- ✓ مهم‌ترین عوامل خانوادگی تبیین‌کنندهٔ فقر شهری در پلدختر کدامند؟
- ✓ مهم‌ترین اقدامات ارتقای ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و کاهش فقر شهری در پلدختر کدامند؟

پیشینهٔ پژوهش

مطالعات مختلفی درخصوص فقر و فقر شهری انجام گرفته که در ادامه برخی از مطالعات و نتایج حاصله در داخل و خارج کشور آورده شده است. با این‌حال بر اساس پیشینه‌ها هر یک از محققان از دیدگاه خود به مسئلهٔ فقر شهری نگاه کرده و ابعادی را مورد بررسی قرارداده‌اند. برخی مطالعات مانند خداداد (۱۳۹۸) در پژوهشی با استفاده از شاخص‌های توسعهٔ انسانی و اجتماعی به تحلیل اثرات فقر بر تخریب محیط‌زیست در سکونتگاه‌های انسانی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که فقر یک مانع اساسی برای رسیدن به هدف‌های توسعهٔ پایدار است و افزایش فقر در کشورهای در حال توسعه باعث پایین‌آمدن کیفیت محیط‌زیست و تخریب منابع طبیعی شده است. قربانی و ده‌زاده سیلابی (۱۴۰۰) در پژوهشی به تحلیل فضایی الگوی فقر شهری با تأکید بر شاخص‌های اجتماعی و عوامل مؤثر بر سازمان‌یابی آن پرداختند. نتایج مطالعهٔ آن‌ها نشان‌داد که گسترش پدیدهٔ فقر شهری در شهر اردبیل طی دهه های گذشته، توانمندسازی اقشار کم‌درآمد و فقیر شهر در این شهر بایستی با دیدگاه چندبُعدی (و عدم توجه صرف به ابعاد کالبدی) صورت‌پذیرد. در این راستا، نقش تسهیل‌گر نظام مدیریتی شهر و تحقق برنامه‌ریزی پایین به بالا و رویکرد مشارکتی ضروری می‌باشد. گودرزی و مرادی (۱۴۰۱) در پژوهشی با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی به بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر پدیدهٔ فقر شهری در کلان‌شهر اهواز پرداختند. نتایج مطالعهٔ آن‌ها نشان‌داد که در بُعد اقتصادی بیش‌ترین تأثیر را نداشتن شغل و درآمد پایدار، در بُعد اجتماعی-فرهنگی بیش‌ترین تأثیر را عدم مشارکت زنان در تصمیم‌گیری‌ها و در بُعد مدیریتی-نهادی بیشترین تأثیرپذیری فقر شهری در کلان‌شهر اهواز از عامل تحریم‌ها، بوده است. بابایی‌سمیرمی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی عوامل مؤثر بر فقر شهری در محله‌های حاشیه‌نشین شهری را مورد بررسی قراردادند و به این نتیجه رسیدند که عدم دسترسی کافی به درمانگاه، کمبود و بعضاً فقدان روشنایی مناسب معابر، امکان همکاری با شوراهای محلی، بیکاری پنهان و فقر مالی از عوامل مؤثر بر فقر شهری هستند. صمدی و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی پیشران‌های مؤثر بر کاهش فقر شهری در بافت‌های تاریخی با تأکید بر رویکرد توانمندسازی موردپژوهی شهر یزد را مورد بررسی قراردادند. نتایج مطالعهٔ آن‌ها نشان‌داد که سرمایه‌گذاری عمومی و خصوصی، مدیریت یکپارچهٔ شهری، مشارکت در تصمیم‌گیری، نظام‌های مالی و امکانات مالی و رفاهی از عوامل مؤثر بر کاهش فقر روستایی می‌باشند.

در سایر کشورها نیز محققانی چون لیو[1] و همکاران (۲۰۲۰)، در مطالعه‌ای به نقش کشاورزی و سرمایه‌گذاری خارجی در کاهش فقر در پاکستان پرداختند. نتایج این تحقیق حاکی از آن بود که فعالیت‌های اقتصادی در بلندمدت به کاهش فقر کمک می‌کند اما کمک‌های خارجی فقط در کوتاه‌مدت در کاهش فقر مؤثر است. برچاکس[2] و همکاران (۲۰۲۰)، در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر سرمایه‌های خانگی و اجتماعی بر اشتغال زراعی به‌عنوان یک معیار فقر در «دلتای ماهانادی» هند پرداختند و به این نتیجه رسیدند که منابع مشترک و دارایی‌های خصوصی تأثیر یکسانی بر معیشت شهری ندارند. عدم دسترسی به سرمایه‌های انسانی، مالی و اجتماعی در سطح خانوار، سطح اشتغال زائد با دستمزد روزانه بر افزایش فقر اثرگذار بوده است و خانواده‌های با دسترسی بالا به سرمایه‌های طبیعی نسبت به خانوارهای کارگر اشتغال پایدارتری داشته‌اند و لذا کمتر دچار فقر شده‌اند. ژائو[3] و همکاران (۲۰۲۰)، در مطالعه‌ای با عنوان سلامت، درآمد و فقر: شواهدی تجربی از بررسی خانوارهای چین، با استفاده از روش ترکیبی، علل سیستماتیک فقر و وضعیت بهداشتی خانوارهای فقیر چین را مورد بررسی قرار داده و رابطهٔ سلامت، درآمد و فقر را نشان‌دادند. نتیجهٔ این مطالعه نشان‌داد درآمد خالص خانوارهای فقیر رابطهٔ معکوس با محل زندگی آن‌ها، پیری خانواده و وضعیت سلامتی آن‌ها دارد اما فقر با تعداد نیروهای کار در خانواده همبستگی مثبتی دارد. آدلکه[4] و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با استفاده از رگرسیون حداقل مربعات معمولی و تکنیک‌های رگرسیون وزنی به بررسی تغییرات جغرافیایی و عوامل مؤثر بر فقر شهری در نیجریه پرداختند و به این نتیجه رسیدند که فقر در نیجریه به‌طور قابل‌توجه و در سراسر کشور، با پیروی از مسیرهای اجتماعی-اقتصادی و موقعیت مکانی، متفاوت بوده است. نرخ بی‌سوادی و موقعیت مکانی (فاصله تا ساحل) پیش‌بینی‌کننده‌های فقر در شمال نیجریه بودند. سینگ[5] و همکاران (۲۰۲۵) با استفاده از مدل معادلات ساختاری قابلیت‌های دیجیتال برای کاهش فقر شهری در محله‌های فقیرنشین هند را مورد بررسی قراردادند و به این نتیجه رسیدند که استفاده از وسایل الکترونیکی در بین خانوارها جهت استفاده از تأمین مالی دیجیتال و الگوهای تخصیص وام بر فعالیت‌های درآمدزا، برکاهش فقر شهری در محله‌های فقیرنشین هند تأثیرگذار می‌باشد.

مبانی نظری

در تعریف فقر، همواره اختلاف‌نظرهای فراوانی بین صاحب‌نظران وجود داشته و دارد. بدین‌معنا که فقر فقدان حداقل درآمد و فقیر به‌معنای کسی است که از این حداقل، درآمد کمتری دارد (محمودی و دیگران، ۱۳۸۴: ۱۷). از نظر دیگر، در تعریف فقر همواره اختلاف‌نظرهای فراوانی بین صاحب‌نظران وجود داشته و دارد. فقر و توانگری نسبت به محیط فیزیکی و اجتماعی، موقعیت شخصی و نیازهای مادی و فرهنگی شخص یا گروه، مفاهیمی نسبی هستند؛ بنابراین فقر به‌هیچ‌وجه واژه‌ای تک‌معنایی با مفهومی مطلق نیست (Bonfiglioli, 2007: 22). فقر به شرایطی اطلاق می‌شود که رفاه در سطح ناچیزی باشد (اسفندیاری و نبی‌ئیان، ۱۳۹۷: ۲). فقر بیانگر وضعیتی است که در آن، رفاه فرد یا خانوار در سطحی کمتر از سطح استاندارد قرار داشته باشد. در این وضعیت، درآمدهای فرد پوشش-دهندهٔ نیازهای اساسی او نیست؛ به دیگر سخن، فقر بیانگر محرومیت از دستیابی به امکانات است (Singh and

1- Liu
2- Berchoux
3- Zhou
4- Adeleke
5- Singh

(Sarkar, 2015: 43). به‌طور سنتی، اکثر صاحب‌نظران فقر را تنها، ناکافی‌بودن درآمد معنا می‌کنند (حسن‌زاده، ۱۳۷۹: ۱۳۲). برخی آن‌را به‌طور خاص میزان کالری پایین‌تر از حد استاندارد تعریف می‌کنند (Finan et al, 2005: 28). در تعریفی دیگر، فقر پدیده‌ای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است که از فقدان تأمین حداقل نیازهای اساسی برای سیر به‌سوی سعادت ناشی می‌شود (صامتی و کرمی،۱۳۸۳ : ۲۱۸). عده‌ایی فقر را تأمین غذا، پوشاک و مسکن در زیر سطح حداقل می‌دانند (Srinivasan, 2000: 232). برخی دیگر از محققان آن‌را ناشی از عوامل اجتماعی و نارسایی‌های آن می‌دانند. برخی آن‌را در نبود قدرت و ابراز عقیده تعریف می‌کنند (Warf, 2006: 119).

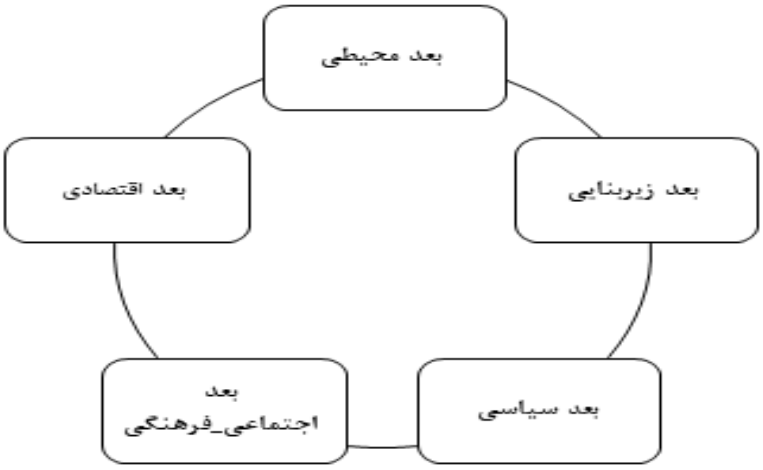
فقر از نظر لغت‌شناسان در معنای تنگدستی، پریشانی و شکستن به‌کار می‌رود (نیازی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۶۸). در ادبیات فارسی واژۀ فقر عبارت از نداشتن مایحتاج است و فقیر به کسی گفته‌می‌شود که پول کافی برای نیازهای اساسی ندارد؛ یا کسی که پول بسیار کمی دارد (غضنفری اقدام و میلا علمی، ۱۳۹۷: ۲۶). در روان‌شناسی مفهوم فقر بر احساسات ذهنی افراد و مردمی که نسبتاً محرومند، پایه‌ریزی می‌شود (Runciman, 1966: 43). در مقابل، مفهوم فقر که در پزشکی، جامعه‌شناسی و جغرافیا مورد استفاده قرارمی‌گیرد، اغلب بر مبنای داده‌های سرشماری محاسبه‌شده از طریق متغیرهایی است که توسط دانشگاهیان و سازمان‌های مختلف ساخته و ارائه‌شده بیان‌می‌شود (Fu et al, 2015: 224). جامعه‌شناسان فقر را یکی از چهره‌های نامطلوب زندگی اجتماعی قلمداد کرده‌اند و آن‌را معیاری برای ارزیابی شکاف طبقاتی در جامعه‌ای مفروض دانسته‌اند (میری‌آشتیانی، ۱۳۹۰: ۱۰۷). از نظر جامعه-شناسان فقر به فقدان آگاهی اجتماعی، انزوای از اجتماع، داشتن احساس حقارت و ناامیدی نسبت به آینده گفته می‌شود. در این حالت، فقرا غیر از این‌که از بُعد اقتصادی در رنج هستند، بار نگاه گروهی را بر دوش دارند که آن‌ها را با انگ‌های مختلف، طردکردن، فخر فروشی، طعنه‌زدن و استثمار در کارهای سخت ساختمانی و کشاورزی به رنج و عذاب روحی دچار می‌کند (Kumar, 2010: 331). از نظر اقتصادی، تاریخ اقتصاد با موضوع فقر عجین بوده و در ادبیات توسعۀ اقتصادی تا آن حد دارای اهمیت است که اقتصاددانان، فقر را به‌عنوان یکی از مباحث مهم در ادبیات توسعه مطرح و زدودن فقر از جامعه را یکی از اهداف اصلی توسعۀ اقتصادی عنوان می‌کنند (محمدی‌یگانه و همکاران، ۱۳۹۳: ۸۵). جغرافی‌دانان از بُعد فضایی به فقر می‌نگرند و نقشۀ پراکنش فقر را ترسیم می‌نمایند. همچنین پژوهش و اجرای طرح‌های کاهش فقر یک تخصص میان‌رشته‌ای را می‌طلبد که جغرافیا در کانون آن قراردارد (شکویی، ۱۳۷۸: ۲۵۷). در زمینۀ مفهوم فقر، جغرافیدانان با سایر پژوهشگران علوم انسانی در توجه به بازتوزیع تولید و قدرت و اجرای عدالت اجتماعی و اقتصادی از طریق سازمان‌های جدید و مشارکت مفید مردم، دیدگاه مشترکی دارند (اوین و همکاران، ۱۳۸۱: ۱۲). در تعریف فقر، گریگوری و همکاران[1] (۲۰۰۹) معتقدند که فقر اصطلاحی است برای اشاره به دولت رفاه و غیر رفاه که در آن فرد نمی‌تواند عملکرد خود را به‌عنوان شخصیتی توانمند بروزدهد و تأکید دارند که فقر واژه‌ای نیست که به آسانی قابل تعریف باشد و در هر ناحیۀ جغرافیایی با ناحیۀ دیگر متفاوت است.

فقر دارای مفهومی پیچیده، اشکال مختلف و پنهان است و به‌علت چندبُعدی و پیچیده‌بودن، درک و تبیین آن مستلزم بررسی میان‌رشته‌ای توسط کارشناسان علوم اجتماعی و علوم رفتاری است. با نگاهی به کوشش‌های اقتصاددانان، جغرافی‌دانان، جامعه‌شناسان، روان‌شناسان و غیره برای تعریف فقر تا حدی می‌توان به پیچیدگی این پدیده پی‌برد (Wan and Su, 2017: 25)؛ از این‌رو فقر در رشته‌های مختلف به‌صورت‌های گوناگون تعریف و طبقه-

1- Gregory

بندی می‌شود. به‌عنوان مثال از نظر سطوح (فقر فردی و جمعی)، از نظر واحدهای جغرافیایی (فقر شهری و روستایی)، از نظر درک و تجربه افراد (فقر ذهنی و عینی)، از نظر مطلق و نسبی‌بودن فقر، از نظر ابعاد (فقر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی، سیاسی و چند وجهی) و غیره (Benevenuto, & Caulfield ,2020:3) . محققان از نظر جغرافیایی فقر را به دو نوع شهری و روستایی دسته‌بندی و تقسیم نمودند. فقر روستایی و شهری در زمره محرومیت‌های عمومی و جمعی می‌باشد. فقر شهری بیشتر موردی است در حالی‌که فقر روستایی عمدتاً به حالت عمومی دیده می‌شود. این وضعیت به‌ویژه برای کشورهای جهان سوم مصداق پیدا می‌کند. علت یا علل عمدهٔ ایجاد فقر روستایی نیز با شهری متفاوت بوده و آثار و نتایج مختلفی را در پی دارد. آمارها نشان‌می‌دهد که اغلب فقرای جهان کشاورزانی هستند که در مناطق روستایی زندگی می‌کنند (Asian Economic News, 2008: 93) ولی تبلور فضایی فقر شهری را می‌توان در قالب شکل‌گیری و بسط گستره‌های فقر، بافت‌های فرسوده، بافت‌های ناکارآمد، اسکان غیررسمی و حاشیه‌نشینی با مشکلات حاد مهاجران فقیر، بیکاری، اشتغال کاذب، بار تکفل بالا، خشونت و ناامنی و مواردی از این دست مشاهده کرد (بمانیان و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۵۴).

از نظر زارازوا[1] (۲۰۱۰) به‌طور کلی ابعاد فقر به پنج بُعد؛ محیطی، اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و زیربنایی قابل تقسیم است (شکل ۱). البته برخی محققان علاوه بر این ابعاد، بُعد محیطی-کالبدی را نیز اضافه کرده‌اند. بیشتر محققان علاوه بر این ابعاد، بُعد ترکیبی فقر را نیز بیان‌کرده‌اند که به آن فقر چندبُعدی (ترکیبی) می‌گویند. به‌منظور مقابله با پدیدهٔ فقر ضروری است که ابعاد و فرآیندی که منجر به تشدید آن می‌شود، شناخته شوند. در ذیل برخی از ابعاد فقر با توجه به مفهوم‌هایی که از آن استنتاج می‌شود، ارائه شده است.

شکل ۱. ابعاد مختلف فقر

(منبع: Zarazua, 2010)

1- Zarazua

جدول۱. دیدگاه‌ها و نظریه‌های فقر

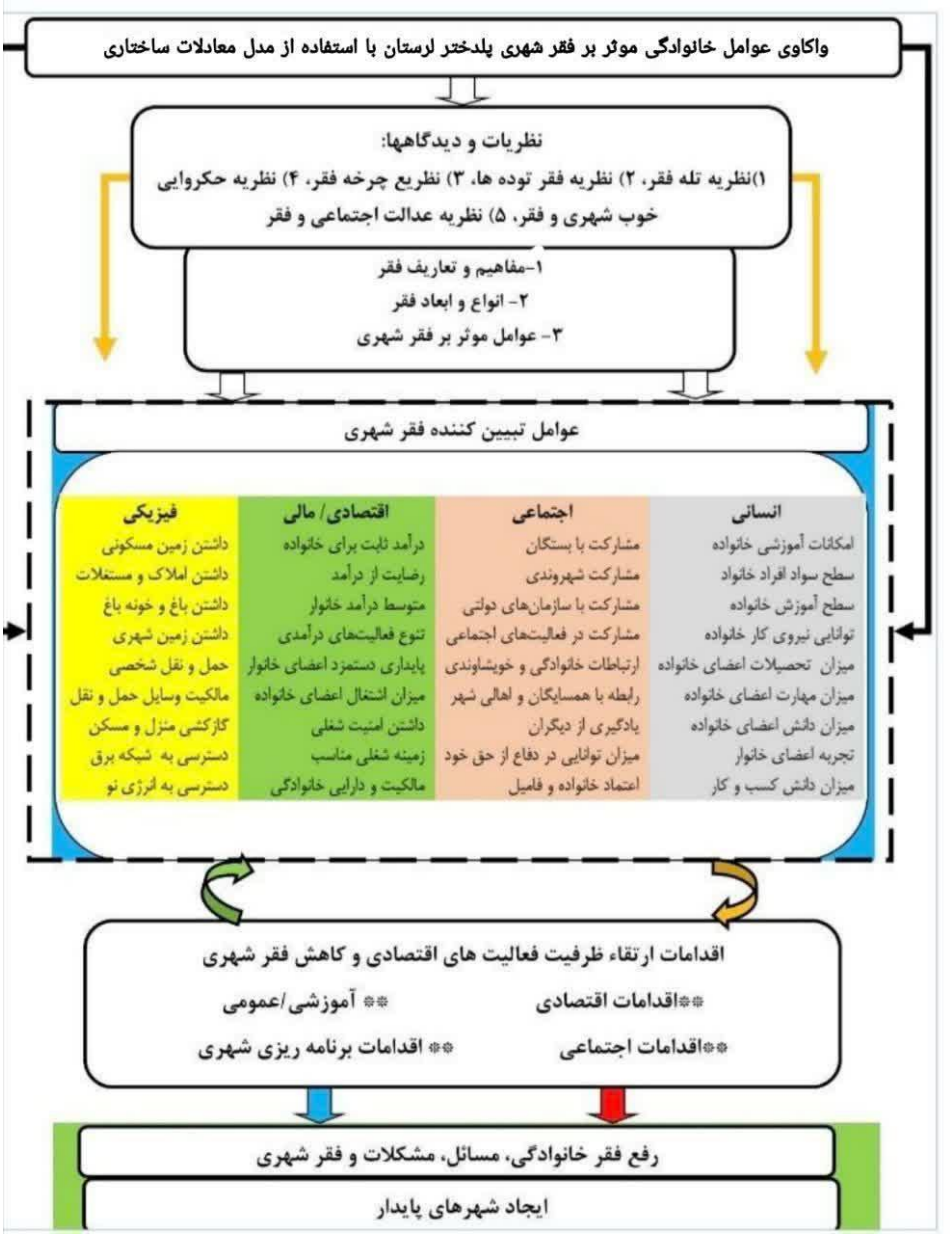
ابعاد فقر	دیدگاه‌ها و نظریه‌ها	نویسنده
نظریهٔ تله فقر	فقر در جوامع شهری، یکی از چالش‌های مهم برشمرده می‌شود که ذهن بسیاری از جامعه‌شناسان و صاحب‌نظران مسائل توسعه آن‌را به خود معطوف کرده است.	(Chzhen & Ferrone, 2017:1001).
	فقر در حکم یک تله است که وقتی افراد گرفتار آن می‌شوند به سختی می‌توانند از کمند آن نجات پیدا کنند.	(Elshater & Abusaada 2025:393)
نظریهٔ تسلسل فقر توده‌ها	در نظریهٔ تسلسل فقر توده‌ها روند شهرگرایی و رابطهٔ آن با فقر توده‌های انبوه جمعیت در کشورهای جهان سوم مورد بررسی قرار گرفته است.	(طولابی‌نژاد، ۱۳۹۷: ۷۵).
	مجموعه‌ای از عوامل نامساعد و ناپسند و به‌هم‌پیوسته که به‌صورت حلقه‌های یک زنجیر (زنجیری که دو سر آن به‌هم متصل است) دور بستهٔ باطلی را نشان‌می‌دهند که مکانیزم-هایی را به یاد می‌آورد که مانع پیشرفت و توسعهٔ فعالیت‌هایی از قبیل سلامت و رفاه بشری در ابعاد مختلف شده است	(Bessell, 2015: 229)
	در سیاست ملی بیشتر کشورهای در حال توسعه، همواره به شهرهای بزرگ توجه شده و در عمل توسعهٔ شهرهای میانی کوچک و روستاها در نظر گرفته نشده است	(پاپلی‌یزدی و ابراهیمی، ۱۳۹۱: ۱۷۹)
نظریهٔ فقر چرخه‌ای یا چرخهٔ فقر	براساس این نظریه، فقر از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود و این چرخه ادامه دارد و تبدیل به سیستمی برای شناسایی علل فقر می‌شود. مثلاً تولد کودک در خانوار فقیر سبب رفتن به مدارس نامناسب و در نتیجه کاهش مناسب آموزش می‌شود	(Witherick et al, 2001: 91)
	در اقتصاد، چرخهٔ فقر مجموعه‌ای از وقایعی است که به‌واسطهٔ فقر، از نقطه‌ای شروع می-شود و ادامه می‌یابد مگر این‌که مداخله‌ای بیرونی صورت بگیرد و این چرخه را بشکند.	(Berthoud and Bryan, 2011: 139)
نظریهٔ عدالت اجتماعی و فقر	در زمینهٔ عدالت اجتماعی و فقر دو دیدگاه وجود دارد: دیدگاه اول از دیدگاه چشم‌انداز انسان شناختی برگرفته از نظریه‌های فوکویاما[1] و مبارزه با استعمار، به این امر توجه دارد و رویکرد دوم، دیدگاه جغرافیایی کمی را به محرومیت می‌دهد. ولی هر دو دیدگاه بر سهم عدالت و تعهد اخلاقی در توزیع منصفانه منابع تأکید دارند	(Reid and Robson, 2007: 4).
	تئوری فقر اجتماعی بر روابط شخصی نزدیکتر تأکید می‌کند؛ بنابراین، ادبیات فقر نشان-می‌دهد که درآمد کم باید توانایی ایجاد یا حفظ تعاملات اجتماعی را محدود کند. برعکس، تحقیق در مورد همبستگی اجتماعی نشان‌می‌دهد که افراد دارای درآمد پایین-تر احتمال بیشتری دارند که با روابط اجتماعی قوی روبرو شوند.	(Wan and Su, 2017: 25).

(منبع: نگارندگان،۱۴۰۴)

می‌توان‌گفت که توسعهٔ حمایت‌های اجتماعی، به کاهش فقر، محرومیت و توانمندسازی اقشار جامعه به‌ویژه جوامع شهری کمک می‌کند. فقرزدایی و توسعهٔ متوازن مناطق از الزامات تحقق عدالت اجتماعی و فقرزدایی نیز یکی از مباحث مهم در نظریهٔ عدالت اجتماعی می‌باشد.

در شکل (۲) براساس ادبیات و پیشینهٔ پژوهش و واکاوی عوامل مؤثر بر فقر خانوارهای شهری به تهیه و ترسیم مدل مفهومی پژوهش اقدام‌گردید. در این مدل که در نهایت به توسعهٔ پایدار و کاهش فقر شهری منجرمی‌شود، به‌ترتیب مراحل ارائه شده است.

1- Fuku Yama

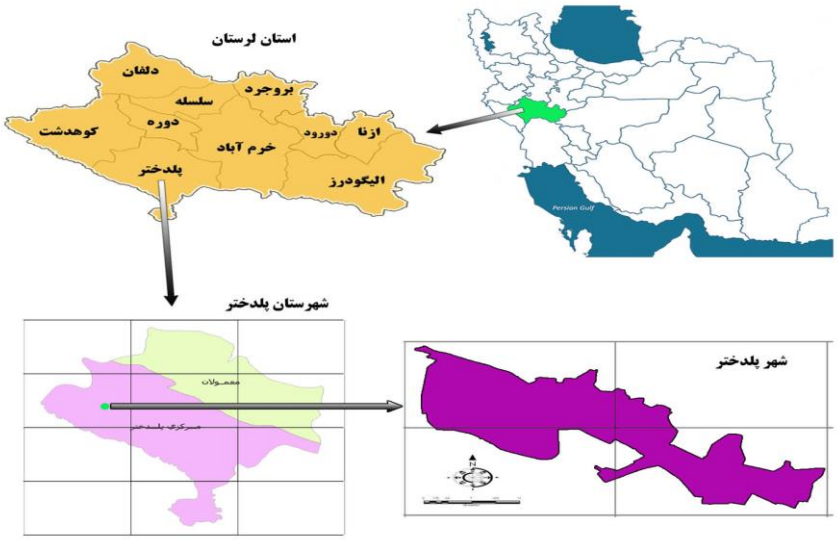
شکل ۲. مدل مفهومی پژوهش

(منبع: نگارندگان،۱۴۰۴)

منطقهٔ مورد مطالعه

شهرستان پلدختر یکی از شهرستان‌های استان لرستان است. شهر پلدختر در بخش مرکزی شهرستان و به‌عنوان مرکز شهرستان پلدختر می‌باشد. شهرستان پلدختر دارای چهاردهستان به مرکزیّت پلدختر و بخش معمولان دارای سه دهستان با مرکزیت معمولان می‌باشد. طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ جمعیت این شهرستان ۷۷۷۶۴ نفر (۳۰۰۱۲ خانوار) بوده است. ۳۵۹۲۴ نفر(۱۹۲۸۸ خانوار) در نواحی شهری و ۴۱۸۴۰ نفر(۱۰۷۲۴ خانوار) در نواحی روستایی و در دو شهر معمولان و پلدختر زندگی می‌کنند (مرکز آمار ایران،۱۳۹۵). معیشت اصلی

مردم این شهرستان مبتنی بر بخش کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط با آن می‌باشد. دو رودخانهٔ مهم کشکان و سیمره در این منطقه جریان دارند که در تأمین آب کشاورزی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کنند. در شکل (۲) نقشهٔ موقعیت جغرافیایی شهر پلدخترآورده شده است.

شکل ۳. نقشهٔ موقعیت جغرافیایی شهر پلدختر

(منبع: نگارندگان،۱۴۰۴)

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت پژوهش جزء تحقیقات کمّی است. روش انجام آن نیز توصیفی-تحلیلی می‌باشد. با توجه به ماهیت موضوع مورد بررسی رویکرد حاکم بر این پژوهش از نوع تحقیقات پیمایشی و میدانی بوده که با استفاده از پرسش‌نامه گردآوری شد. سطوح و مقیاس داده‌ها ترتیبی و فاصله‌ای بوده، توزیع متغیرها هم نرمال بوده است. با استفاده از روش نمونه‌گیری احتمالی و به‌صورت تصادفی ساده ۳۸۰ سرپرست خانوار انتخاب شد. برای پاسخگویی به سؤالات تحقیق و تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از روش‌های آماری (توصیفی و استنباطی) و معادلات ساختاری (SEM) در نرم‌افزار Amos استفاده گردید. جهت شناسایی راهکارهای کاهش فقر نیز از روش‌های کیفی مانند مصاحبه استفاده شد. روایی پرسش‌نامه با استفاده از روایی محتوا و توسط افراد متخصص (۵ نفر خبره) مورد تأیید قرارگرفت. برای سنجش پایایی از ۵ پرسش‌نامهٔ نمونه، پیش‌آزمون گرفته شد و ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد. آلفای کل برابر ۰/۹۳ بود (بالاتر از ۰/۷۰)، که نشان‌دهندهٔ پایایی قابل قبول ابزار سنجش است.

همچنین برای بررسی عوامل خانوادگی مؤثر بر فقر شهری براساس ادبیات تحقیق اقدام به شناسایی شاخص‌ها و ابعاد پژوهش گردید. بر این اساس و بر اساس ادبیات پژوهش این ابعاد و شاخص‌ها در جدول (۱) آورده شده است.

جدول۲. عوامل، شاخص‌ها و نماگرهای خانوادگی تبیین‌کنندهٔ فقر شهری

عامل	شاخص	گویه‌ها
انسانی	آموزش‌وپرورش	دستری اعضای خانواده به امکانات آموزشی
		سطح سواد افراد خانواد
		سطح آموزش خانواده در زمینهٔ فعالیت‌های معیشتی (کسب‌وکار جدید)
	نیروی کار	میزان توانایی نیروی کار خانواده یا اعضای خانواده
		میزان تحصیلات اعضای خانواده
		میزان مهارت اعضای خانواده
	دانش فردی	میزان دانش فردی در بین اعضای خانواده
		میزان تجربهٔ اعضای خانوار در زمینهٔ فعالیت‌های درآمدزا
		میزان بهره‌گیری از دانش فردی در توسعهٔ کسب‌وکار
		میزان بهره‌گیری از دانش فردی
اجتماعی	مشارکت اجتماعی	میزان مشارکت با بستگان در انجام فعالیت‌های کاری و عمومی
		میزان مشارکت شهروندی در زمینهٔ امور شهر و محله
		مشارکت با سازمان‌های دولتی در زمینهٔ برنامه‌های عمرانی شهر
		مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی شهر
	ارتباطات اجتماعی	داشتن ارتباطات خانوادگی و خویشاوندی و یا ارتباط با شهر
		رابطه با همسایگان و اهالی محلی و شهر
		ملاقات دوستان یا بستگان و یادگیری نحوهٔ ارتباطی
		میزان توانایی در دفاع از حق خود
	اعتماد و انسجام اجتماعی	میزان اعتماد خانواده و فامیل نسبت به همدیگر
		میزان اعتماد مردم اعتماد به خانواده و بستگان
		میزان انجام وظایف و پذیرش مسئولیت فردی و خانوادگی
		اتحاد و همکاری بین اعضای خانواده
	اختلافات خانوادگی	مناقشات ناشی از مشکلات معیشتی
		درگیری با هم اعضای خانواده و فامیل
		درگیری‌های خانوادگی
		میانجی‌گری و سعی در کاهش اختلافات بین فامیل و دوستان
اقتصادی/مالی	درآمد	میزان درآمد ثابت برای خانواده
		میزان رضایت از درآمد
		متوسط درآمد خانوار
		میزان تنوع فعالیت‌های درآمدی خانواده
	اشتغال	پایداری دستمزد اعضای خانوار
		میزان اشتغال اعضای خانواده
		داشتن امنیت شغلی
		وجود شرایط و زمینهٔ شغلی مناسب
	مالکیت	مالکیت و دارایی خانوادگی
		داشتن طلا و جواهرات
		مالکیت املاک و وسائل (مغازه، ساختمان و غیره)
		قابلیت دسترسی به وسیله نقلیه شخصی
	پس‌انداز	میزان رضایت از پس‌انداز
		وجود زمینهٔ پس‌انداز برای خانوار

		میزان پس‌انداز خانوار در طول سال
	خدمات مالی	دسترسی خانوار به اعتبارات بانکی و وام
		توانایی و تمکین مالی خانوار و یا سرپرست خانوار
		توانایی تأمین مالی و افزایش بهره‌وری مالی خود و خانواده
	مسکن	رضایت از معماری مسکن و فضای واحد مسکونی (کیفیت مسکن)
		دسترسی به امکانات و لوازم مسکن
		میزان برخورداری واحد مسکونی از امکانات (سرمایشی و گرمایشی)
		میزان کاربرد مصالح با دوام در ساخت مسکن (اسکلت فلزی یا سیمانی)
فیزیکی	زمین و املاک	داشتن زمین مسکونی در خارج از شهر و حومه
		داشتن املاک و مستغلات خارج شهر
		داشتن باغ و خانه‌باغ
		داشتن زمین شهری در شهر
	وسایل حمل‌ونقل	دسترسی به حمل‌ونقل و انتقال شخصی و خانوادگی
		مالکیت وسایل حمل‌ونقل (موتورسیکلت، ماشین و غیره)
	دسترسی به انرژی	گازکشی منزل و مسکن
		دسترسی به شبکه برق سراسری
		دسترسی به انرژی نو (خورشیدی و غیره)

(منبع: یافته‌های پژوهش، بر اساس ادبیات تحقیق، ۱۴۰۴)

یافته‌های پژوهش

شناسایی عوامل خانوادگی تبیین‌کنندهٔ فقر شهری در شهر پلدختر

برای بررسی و شناسایی عوامل خانوادگی تبیین‌کنندهٔ فقر شهری در مناطق شهری پلدختر از مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) و با استفاده از نرم‌افزار Amos اقدام گردید. برای این منظور ابتدا مدل مفهومی پژوهش بر مبنای شاخص‌ها و عوامل خانوادگی تبیین‌کنندهٔ فقر شهری تشکیل‌شد. در این راستا از مدل عاملی مرتبه دوم که خود نوعی از مدل‌های معادلات ساختاری است (در نرم‌فزار Amos) استفاده شد. در این مدل، مدل پیش‌فرض برای سنجش معنی‌داری بارهای عاملی شاخص‌های برازش و اعتبار مدل است. این آزمون از اعمال آزمون کای‌اسکوئر (Chi-square) بر مجموعه‌داده‌های فعلی توسط مدل ساختاری به‌دست‌می‌آید. اگر سطح معنی‌داری این مدل (پیش‌فرض) برابر یا کمتر از ۰/۰۵ باشد، خروجی داده‌ها و مدل معنی‌دار می‌باشد و مدل عاملی قابل‌قبول می‌باشد. حداقل به‌دست‌آمدهٔ مدل در جدول (۲) آورده شد که با توجه به مقدار کای‌دو (Chi-square= 5036.835) و سطح معنی‌داری (Probability level =0 .000)، می‌توان‌گفت که مدل از اعتبار و معناداری قابل‌قبولی برخوردار می‌باشد.

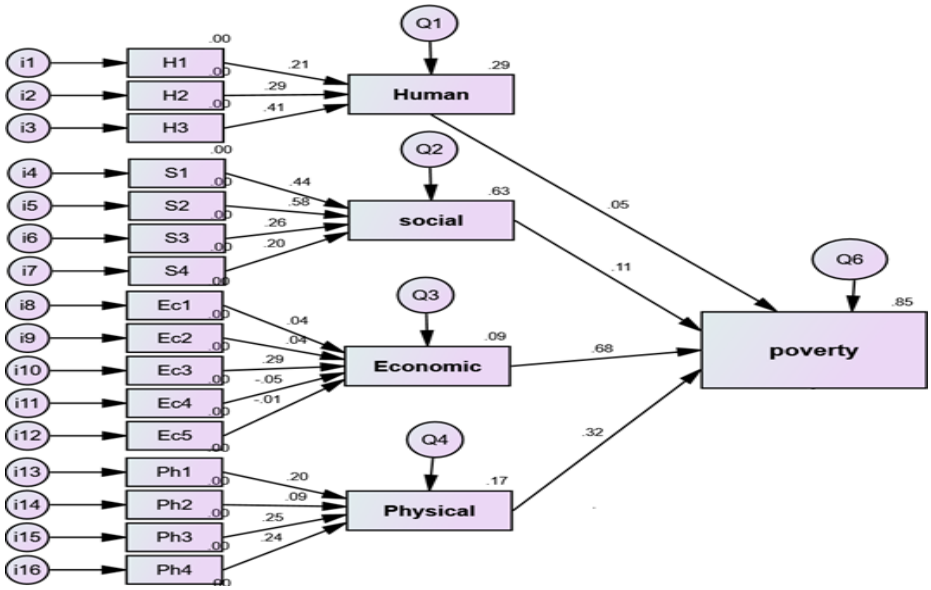
جدول ۳. نتیجهٔ مدل پیش‌فرض عوامل خانوادگی فقر شهری (حداقل به‌دست‌آمده)

کای‌اسکوئر	درجه آزادی	معنی‌داری
۵۰۳۶/۸۳۵	۲۷۶	۰/۰۰۰

(منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴)

نتایج حاصل از آزمون مدل پژوهش و برآوردهای استاندارد عوامل خانوادگی اثرگذار بر فقر شهری در پلدخترلرستان نشان‌می‌دهد که همهٔ عوامل انسانی، اجتماعی، اقتصادی-مالی و فیزیکی قادرند فقر شهری خانوارهای شهر پلدختر

را تبیین نمایند. در شکل (۳) پارامترهای لامدای مدل فقر خانوادگی در حالت استاندارد نشان‌داده شده است. در این مدل عامل یا سرمایه مالی/اقتصادی با ضریب مسیر ۰/۶۸ دارای بیشترین بار عاملی می‌باشد. به‌ترتیب عامل فیزیکی با ضریب ۰/۳۲، عامل اجتماعی با ضریب ۰/۱۱ و نهایتاً عامل انسانی با ضریب ۰/۰۵ در مرتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. همان‌طور که در این شکل مشخص‌می‌باشد به‌ترتیب عوامل مالی/اقتصادی بیشترین اثرگذاری را بر متغیّر وابسته (فقر شهری) داشته است. کمترین اثر عوامل و سرمایه‌های معیشتی متعلق به سرمایهٔ انسانی بوده و این عامل کمترین ارتباط با فقر شهری را داشته است. با این‌حال با توجه به آن‌چه تاکنون مشخص شده است تا این مرحله، نمی‌توان به‌طور قطعی به این حکم رسید که بار عاملی بُعد اقتصادی نسبت به عوامل پنهان دیگر نظیر (فیزیکی، اجتماعی و انسانی) دارای تفاوت معنی‌داری است؛ از این‌رو باید در مراحل آتی و نتایج مراحل بعدی به این قطعیت یا عدم قطعیت رسید که در جدل غیر استاندار (۳) تفاوت عامل‌ها شرح داده شده است.

شکل ۴. برآوردهای استاندارد مدل فقر شهری و عوامل خانوادگی تبیین‌کنندهٔ آن

(منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴)

در جدول (۳) علاوه‌بر مقادیر غیر استاندارد، خطای معیار، نسبت بحرانی و سطح تحت پوشش (p)، ضریب مسیر غیر استاندارد هر یک از عوامل و شاخص‌های خانوادگی اثرگذار بر فقر شهری در پلدختر نشان‌داده شده است. نتایج حاکی از آن است که تمامی پارامترهای لامدا دارای تفاوت معنی‌داری با مقدار تحت پوشش می‌باشند. همچنین مقدار برآوردشدهٔ هر یک از عامل‌ها با یکدیگر متفاوت می‌باشد؛ لذا می‌توان گفت که بارعاملی بعد مالی/اقتصادی نسبت به عوامل پنهان دیگر (انسانی، اجتماعی و فیزیکی) دارای تفاوت معناداری است. مقدار p در تمامی روابط فوق برابر با ۰/۰۵ یا کمتراز ۰/۰۵ است که نشان‌می‌دهد تمامی روابط رگرسیونی مدل مورد حمایت داده‌های تجربی قرار گرفته‌اند. همچنین براساس جدول غیر استاندارد مدل به بررسی اثرات غیرمستقیم هر یک ازشاخص‌ها بر فقر شهری و معناداری تفاوت و ضریب مسیر شاخص‌ها پرداخته شد.

یافته‌ها نشان‌داد عامل یا سرمایهٔ اقتصادی/اقتصادی با بار عاملی ۰/۶۸ بیشترین ارتباط را با فقر شهری شهر پلدختر‌داشته است. در بین شاخص‌های این عامل، شاخص اشتغال با ضریب مسیر ۰/۵۶۴ دارای بالاترین اثر در تبیین متغیر اقتصادی فقر شهری بوده است. یافته‌ها حاکی از آن است که از میان ۵ شاخص اقتصادی مؤثر بر فقر شهری پلدختر علاوه بر شاخص اشتغال که بار عاملی آن بیشتر از سایر شاخص‌ها بود است، به‌ترتیب شاخص‌های درآمد، مالکیت، خدمات مالی و پس‌انداز بیشترین ارتباط را با فقر داشته‌اند. با این‌حال شاخص‌های اقتصادی دارای اثرات متفاوت و معناداری نسبت به تبیین فقر اقتصادی و فقر شهری داشته اند. این امر به این معنی است که اثرات غیرمستقیم ۵ شاخص از عامل اقتصادی علاوه بر این‌که دارای تفاوت معناداری بوده به درستی تبیین‌کنندهٔ اثرات غیرمستقیم عامل اقتصادی بر فقر شهر پلدختر بوده‌اند.

دومین عامل مؤثر بر فقر شهری در پلدختر عامل فیزیکی با بار عاملی ۰/۳۲ می‌باشد. در بین شاخص‌های عامل فیزیکی، زمین و املاک خانوادگی با بار عاملی ۰/۴۰۲ نسبت به دو شاخص دیگر اثرگذاری بیشتر و با اهمیت‌تری در تبیین متغیر فیزیکی مؤثر بر فقر در این شهر داشته است. در مرتبهٔ بعد شاخص دسترسی به انرژی و مسکن به‌ترتیب با بار عاملی ۰/۰۶۹ و ۰/۰۶۴ دارای اثرگذاری بیشتر و با اهمیت‌تری نسبت به شاخص وسایل حمل‌ونقل شخصی بوده‌اند. اثرگذاری غیرمستقیم ۴ شاخص فیزیکی بر تبیین فقر شهری در پلدختر دارای تفاوت معناداری بوده است و به‌درستی می‌تواند تأثیرات غیرمستقیم این شاخص‌ها را بر فقر این شهر نشان‌دهد.

عامل و متغیّر سومی که به‌عنوان عوامل خانوادگی مؤثر بر فقر شهری در شهر پلدختر شناخته شده است، عامل اجتماعی با بار عاملی ۰/۱۱ بوده است. میزان اثرگذاری این عامل نسبت به عوامل اقتصادی و انسانی و فیزیکی بسیار کمتر بوده است. از میان شاخص‌های مورد بررسی در این عامل، شاخص مشارکت اجتماعی با بار عاملی ۰/۲۱۳ دارای بیشترین تأثیر غیرمستقیم در تبیین متغیر اجتماعی مؤثر بر فقر شهری بوده است. شاخص ارتباطات اجتماعی و اختلافات خانوادگی به‌ترتیب با دارابودن بارهای عاملی ۰/۲۱۳ و ۰/۱۷۵ در مرتبهٔ دوم و سوم قرارگرفته‌اند. کمترین میزان تأثیر غیرمستقیم در تبیین متغیر اجتماعی مؤثر بر فقر شهری شامل شاخص اعتماد و انسجام اجتماعی با بار عاملی ۰/۱۴۰ می‌باشد.

چهارمین عامل مؤثر بر فقر شهری عامل انسانی بوده است. عامل انسانی در بین عوامل خانوادگی مؤثر مورد بررسی بر فقر شهری در شهر پلدختر دارای کمترین اهمیت یا میزان اثرگذاری بوده است. این عامل با دارابودن بار عاملی ۰/۰۵ دارای کمترین اثرگذاری در میان عوامل مؤثر بر فقر شهری در این شهر بوده است. از میان ۳ شاخص مورد بررسی در این عامل که دارای اثرات غیرمستقیمی بر فقر شهری بوده‌اند. شاخص دانش فردی و خانوادگی با دارابودن بار عاملی ۰/۳۷۶ دارای تفاوت بسیار معناداری نسبت به دو شاخص دیگر بوده است و بیشترین اثرات غیرمستقیم در تبیین عامل انسانی مؤثر بر فقر شهر پلدختر را تشکیل‌می‌دهد. در مرتبه دوم در بین شاخص‌های اثرگذار در تبیین عامل انسانی مؤثر بر فقر شهری، شاخص نیروی انسانی با بار عاملی ۰/۳۴۰ و شاخص آموزش‌وپرورش با بار عاملی ۰/۲۷۵ قراردارند. کمترین میزان اثرگذاری غیرمستقیم در میان شاخص‌های مؤثر در تبیین عوامل انسانی مؤثر بر فقر شهری مربوط به شاخص آموزش‌وپرورش بوده است.

جدول ۴. برآوردهای غیراستاندارد با سطح تحت پوشش مدل

عوامل خانوادگی اثرگذار بر فقر شهری	جهت روابط	شاخص های هر یک از عوامل	نماد هر شاخص	ضریب مسیر (بار عاملی)	خطای استاندارد	آماره رگرسیونی	معنی داری
انسانی	--->	آموزش و پرورش	H1	۰/۲۷۵	۰/۰۵۶	۴/۸۸۴	۰/۰۰۰
	--->	نیروی کار	H2	۰/۳۴۰	۰/۰۵۱	۶/۶۸۰	۰/۰۰۰
	--->	دانش فردی	H3	۰/۳۷۶	۰/۰۴۰	۹/۳۷۴	۰/۰۰۰
اجتماعی	--->	مشارکت اجتماعی	S1	۰/۲۱۳	۰/۰۱۵	۱۴/۱۰۰	۰/۰۰۰
	--->	ارتباطات اجتماعی	S2	۰/۳۴۰	۰/۰۱۸	۱۸/۴۷۴	۰/۰۰۰
	--->	اعتماد و انسجام اجتماعی	S3	/۱۴۰	۰/۰۱۷	۸/۳۴۴	۰/۰۰۰
	--->	اختلافات خانوادگی	S4	۰/۱۷۵	۰/۰۲۷	۶/۵۷۷	۰/۰۰۰
اقتصادی - مالی	--->	درآمد	Ec1	۰/۳۷۶	۰/۰۹۵	۹/۷۹۵	۰/۰۰۰
	--->	اشتغال	Ec2	۰/۵۶۴	۰/۰۹۵	۱۹/۹۳۵	۰/۰۰۰
	--->	مالکیت	Ec3	۰/۲۷۴	۰/۰۸۴	۶/۸۷۳	۰/۰۰۰
	--->	پس‌انداز	Ec4	۰/۱۰۳	۰/۰۹۷	۴/۰۶۵	۰/۰۰۷
	--->	خدمات مالی	Ec5	۰/۱۱۴	۰/۱۱۸	۲/۱۱۸	۰/۰۰۶
فیزیکی	--->	زمین و املاک	Ph1	۰/۴۰۲	۰/۰۹۵	۴/۲۲۷	۰/۰۰۰
	--->	وسایل حمل‌ونقل	Ph2	۰/۱۰۲	۰/۰۵۳	۱/۹۰۲	۰/۰۰۷
	--->	دسترسی به انرژی پاک	Ph3	۰/۳۶۳	۰/۰۶۹	۵/۳۰۵	۰/۰۰۰
	--->	مسکن	Ph4	۰/۳۲۴	۰/۰۶۴	۵/۰۴۳	۰/۰۰۰

(منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۴)

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از مدل تحلیل ساختاری در مورد عوامل خانوادگی مرتبط با فقر شهری در شهر پلدختر به‌طور کلی می‌توان بیان‌کرد که تمامی پارامترهای مورد بررسی دارای تأثیرگذاری معنادار بر فقر شهری در این شهر بوده‌اند. نتایج نهایی نیز نشان‌داد که از میان پارامترهای مورد بررسی در تبیین عوامل خانوادگی مرتبط با فقر شهری در شهر پلدختر به‌ترتیب عامل اقتصادی/مالی، فیزیکی، اجتماعی و سرمایهٔ انسانی قرارگرفته‌اند.

اقدامات ارتقای ظرفیت اقتصادی و کاهش فقر شهری (راهکارهای کاهش فقر)

در پاسخ به سؤال دوم پژوهش و برای بررسی اقدامات دارای اولویت برای ارتقای ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و کاهش فقر شهر پلدختر از روش کیفی و تکنیک مصاحبهٔ عمقی با نظر مدیران شهری پلدختراستفاده شد. برای این منظور، بعد از انجام مصاحبه‌ها با مدیران شهری، اقدام به جمع‌آوری اطلاعات و کدگذاری داده‌ها شد. از نظر مدیران و تسهیل‌گران و نظر کارشناسان، مهم‌ترین اقدامات ارتقای ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و کاهش فقر شهری (راهکارهای کاهش فقر شهری شهر پلدختر) شامل ۴ اقدام کلی اقتصادی، آموزشی، اجتماعی و برنامه‌ریزی شهری و ۱۲ راهکار و اقدام عملیاتی و جزئی می‌باشد که به‌صورت خلاصه در جدول (۵) ارائه و دسته‌بندی شده است. همان‌طوری‌که جدول مربوطه نشان‌می‌دهد، راهکارهای مختلفی در جهت کاهش میزان فقر شهری و افزایش میزان

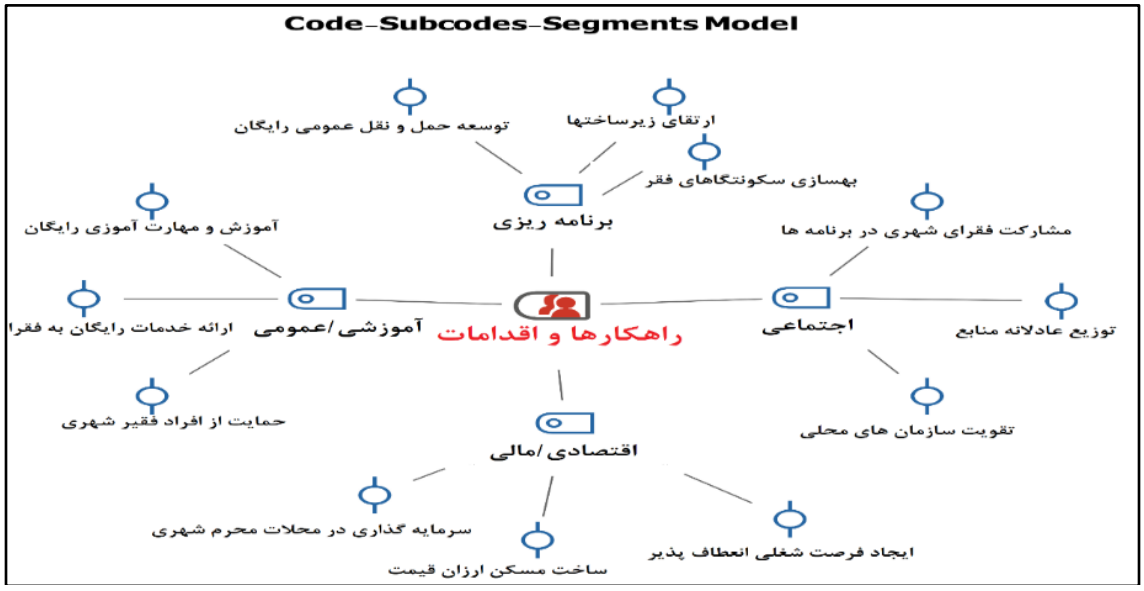
توانمندی فقرای شهر پلدختر و ارتقای ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی آن‌ها وجود دارد که در صورت توجه به این راهکارها می‌توان به نتایج خوبی دست پیدا کرد.

جدول ۵. اقدامات ارتقای ظرفیت اقتصادی و کاهش فقر خانوادگی شهر پلدختر

عامل	راهکار و اقدام
اقتصادی	♦ ایجاد فرصت‌های شغلی انعطاف‌پذیر مانند کسب‌وکارهای کوچک و متوسط خانوادگی
	♦ ساخت مسکن‌های کم‌هزینه با اجاره یا قیمت مناسب برای خانواده‌های کم‌درآمد
	♦ سرمایه‌گذاری در محلات و مناطق محروم شهری
آموزشی/عمومی	♦ ارتقای آموزش و مهارت‌آموزی افراد کم‌توان و فقیر شهری
	♦ ارائهٔ رایگان یا ارزان‌قیمت خدمات درمانی برای فقرای شهری.
	♦ حمایت از اقلیت‌ها، مهاجران و افراد فقیر (آموزش و خدمات)
اجتماعی	♦ مشارکت‌دادن ساکنان محله‌های فقیرنشین در تصمیم‌گیری‌های شهری
	♦ مبارزه با فساد و توزیع عادلانه منابع عمومی
	♦ تقویت سازمان‌های محلی برای ارائهٔ خدمات اجتماعی و کمک به خانوارها
برنامه‌ریزی شهر	♦ بهسازی سکونتگاه‌های فقیر و غیررسمی
	♦ ارتقای زیرساخت‌ها (آب، برق، فاضلاب) در مناطق حاشیه‌نشین
	♦ گسترش و توسعهٔ حمل‌ونقل عمومی رایگان

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

در شکل (۴) نیز اقدامات ارتقای ظرفیت اقتصادی و کاهش فقر خانوادگی شهر پلدختر و راهکارهای مهم در راستای تأثیر تنوع‌بخشی فعالیت‌های اقتصادی و کاهش فقر در شهر پلدختر آورده شده که می‌توانند به پایداری اقتصادی و در نهایت به کاهش جریان فقر و تحقق توسعهٔ پایدار شهری در این شهر کمک کنند.

شکل ۵. اقدامات ارتقای ظرفیت اقتصادی و کاهش فقر خانوادگی شهرپلدختر

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

نتیجه‌گیری

با توجه به تحلیل و ارائهٔ نتایج در زمینهٔ عوامل خانوادگی مرتبط با فقر شهری در شهرپلدختر لرستان، نتایج نشان‌داد که همهٔ عوامل انسانی، اجتماعی، اقتصادی-مالی، فیزیکی قادرند فقر شهری در بین خانوارهای شهر پلدختر را تبیین نمایند و با شدت و ضعف هر کدام از عوامل بر افزایش فقر شهری در این شهر اثرگذار باشند. با این‌حال از بین سرمایه‌ها و عوامل خانوادگی مرتبط با فقر شهری نتایج نهایی نیز نشان‌داد که از میان پارامترهای مورد بررسی در تبیین عوامل خانوادگی مرتبط با فقر شهری در شهر پلدختر به‌ترتیب عامل اقتصادی/مالی؛ فیزیکی، سرمایه و عامل اجتماعی و سرمایهٔ انسانی بیشترین اثر را در افزایش فقر شهری دراین شهر داشته‌اند؛ بنابراین می‌توان‌گفت که بر اساس نتایج پژوهش عوامل اقتصادی/مالی با ضریب تأثیر بیشتر، عامل فیزیکی، عامل اجتماعی و سرمایهٔ انسانی با ضریب تأثیر کمتر به‌ترتیب بیشترین تأثیر را بر فقر شهری در پلدختر داشته است.

همچنین‌نتایج‌پژوهش‌در زمینهٔ‌شناسایی‌راهکارهای‌مختلف‌جهت‌کاهش فقر در شهرپلدخترنشان‌دادکه‌ایجاد فرصت‌های شغلی انعطاف‌پذیر خانوادگی، سرمایه‌گذاری در محلات و مناطق محروم شهری، ارتقای آموزش و مهارت‌آموزی افراد فقیر شهری، حمایت از اقلیت‌ها، مهاجران و افراد فقیر (آموزش و خدمات)، مشارکت‌دادن ساکنان محله‌های فقیرنشین در تصمیم‌گیری‌های شهری، مبارزه با فساد و توزیع عادلانهٔ منابع عمومی، بهسازی سکونتگاه‌های فقیر و غیررسمی وگسترش و توسعهٔ حمل‌ونقل عمومی رایگان مهم‌ترین اقدامات کاهش فقر شهری در پلدختر می‌باشند.

پس از تجزیه‌وتحلیل‌های به‌عمل‌آمده در محدودهٔ مورد مطالعه و در رابطه با یافته‌های این پژوهش، برای کاهش فقر شهری در شهر پلدختر، علاوه بر راهکارهایی‌که برای‌کاهش فقر شهری‌شناسایی و ارائه‌شده، پیشنهاداتی‌ارائه می‌شود.

-اولین راهکار برای کاهش فقر، شناسایی عوامل و شاخص‌های محلی و منطقه‌ای مربوط به هر یک از جوامع شهری و روستایی می‌باشد که بر اساس این شاخص‌ها بتوان الگوها و استراتژی‌ها متناسب برای کاهش فقر و افزایش ظرفیت هر یک از این مناطق، ارائهٔ خدمات مناسب برای هر مکان و تصمیمات و راه‌کارهای جداگانه‌ای ارائه داد.
-با توجه به این‌که سرمایهٔ اقتصادی خانوارهای شهری پلدختر در وضعیت نامناسبی بوده و سرمایهٔ اقتصادی مهم‌ترین عامل خانوادگی فقر بود، در این بین وضعیت اشتغال و درآمد از بقیهٔ شاخص‌ها نامناسب‌تر است؛ بنابراین آن‌چه امروزه بیشتر از هر زمانی دیگر مورد نیاز مناطق شهری است، توجه به تنوع درآمدی و معیشت پایدار به‌ویژه صنایع کوچک مقیاس و صنایع تبدیلی و تکمیلی باید مورد توجه برنامه‌ریزان توسعهٔ شهری قرارگیرد.
-ایجاد و گسترش صنایع بسته‌بندی و فرآوری در مناطق شهری پلدختر با توجه به معیشت کشاورزی این شهر مانند بسته‌بندی خرما، لوبیا، برنج، و زیتون و غیره می‌باشد، یکی از مهم‌ترین راهکارها در راستای افزایش وضعیت درآمدی در مناطق شهری این استان است.
- توسعهٔ بازارهای محلی برای فروش بهتر محصولات و کوتاه‌کردن دست دلال‌ها و واسطه‌ها، از دیگر عوامل مؤثر بر کاهش فقر اقتصادی منطقه می‌باشد که باید در اولویت قرارگیرد؛
-موارد بهداشتی، آموزشی و شاخص‌های رفاهی از اصول مهم و اولیهٔ مورد نیاز هر جامعه می‌باشد که با احساس افراد و میزان پیشرفت نیروی انسانی جامعه در ارتباط است؛ بنابراین توجه به این شاخص‌ها باید در اولویت برنامه‌های توسعهٔ شهری قرارگیرد و با ایجاد فضاهای آموزش و بهداشتی با کیفیت در مناطق شهری می‌توان نیروی انسانی سالمی تحویل جامعه داد؛
-با توجه به اقلیم استان لرستان و شهر پلدختر و تابش آفتاب در بیشتر روزهای سال، یکی دیگر از روش‌های کسب درآمد و کاهش فقر شهری می‌توان به ساخت پنل‌های خورشیدی اشاره کرد چرا که به‌دلیل روزهای آفتابی زیاد در منطقه می‌توان از انرژی تابشی بیشترین استفاده را کرد. با این‌که نصب این پنل‌ها نیاز به سرمایه دارد ولی با سرمایه‌گذاری در این نوع تولید انرژی می‌توان از هزینه‌های خانورها کاست؛
- از راهکارهای مهم که در مباحث قبلی توضیح داده شد، توجه به توسعهٔ گردشگری است. با توجه به این‌که برخی جاذبه‌های گردشگری لرستان در شهر پلدختر قرارگرفته‌اند، پیشنهاد می‌شود صنعت گردشگری در این منطقه توسعه و رونق یابد. بدین جهت پیشنهاد می‌شود دولت با رفع موانع سرمایه‌گذاری و تأمین اعتبارات مالی زمینهٔ ایجاد صنعت گردشگری را در این منطقه فراهم آورد.
-همچنین توصیه می‌شود که مطالعات بیشتری در زمینهٔ بررسی شاخص‌های فقر شهری، بررسی تفاوت‌های نواحی مختلف (تفاوت شهر و روستا) از نظر شاخص‌ها و عوامل فقر ، نقش مدیریت محلی در کاهش فقر روستایی و غیره انجام شود.

منابع

ارشدی، علی؛ کریمی، عبدالعلی. (۱۳۹۲). بررسی وضعیت فقر مطلق در ایران در سال‌های برنامهٔ اول تا چهارم توسعه، فصلنامه سیاست-های راهبردی و کلان، (۱): ۳۵- ۶۴.

DOI: 10.30507/jmsp.2013.3268

اسفندیاری، ساسان؛ نبی‌ئیان، صدیقه. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر فقر بر مهاجرت از روستا بـه شـهر در ایـران، فصـلنامهٔ اقتصـاد کشـاورزی و توسعه، ۲۶ (۱۰۱): ۱- ۲۷.

https://doi.org/10.30490/aead.2018.65197

اوین، الس؛ میلر، اس. ام؛ عبدالصمد، سید. (۱۳۸۱). چشم‌انداز جهانی فقر، کتاب راهنمای پژوهش‌های بین‌المللـی فقـر، ترجمـه ایـزدی، پیروز و نوشمند، محمد اسماعیل، تهران: ارغنون.

بابایی‌سمیرمی، محمدرضا؛ احسان‌فر، محمدحسین؛ بگنجی، راضیه. (۱۴۰۲). عوامل مؤثر بر فقر شهری در محله‌های‌حاشیه‌نشین شـهری (مطالعهٔ موردی: گنبدکاووس). پژوهش‌های جغرافیای اقتصادی، ۴(۱۱)، ۱-۱۷.

https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.27173747.1402.4.11.1.3

بمانیان، محمدرضا؛ رضایی‌راد، هادی؛ منصور رضایی، مجید. (۱۳۹۰). ارزیابی خصیصه‌های اقتصادی در شناسایی گستره‌های فقر شـهری با استفاده از رویکردهای Delphi و AHP (مطالعهٔ موردی: شهر کاشمر)، فصلنامه مدیریت شهری، ۵ (۲): ۱۵۳- ۱۶۶.

پاپلی‌یزدی، محمدحسین؛ ابراهیمی، محمدامیر (۱۳۹۱). نظریه‌های توسعهٔ روستایی، تهران، انتشارات سمت، چاپ هفتم.

حسن زاده, علی . (۱۳۷۹). بررسی عوامل موثر بر فقر ؛ مطالعه موردی ایران .پژوهش‌های اقتصادی ایران، شماره ۴ و ۵(بهار و تابستان))، ۱۳۰-۱۸۴.

خداداد، مهدی (۱۳۹۸). تحلیلی بر اثرات فقر بر تخریب محیط‌زیست در سکونتگاه‌های روستایی، مجله علوم جغرافیایی، ۳۰: ۱۲۰- ۱۳۵.

https://sanad.iau.ir/Journal/geographic/Article/919128

زیبایی، منصور؛ شوشتریان، آشان. (۱۳۸۶). بررسی پویایی فقر در ایران با اسـتفاده از داده‌هـای مرکـب خانوارهـای روسـتایی و شـهری، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی ایران، ۹ (۳۲): ۵۵- ۸۴.

https://ijer.atu.ac.ir/article_3625.html

شکویی، حسین (۱۳۷۸). جغرافیا و برنامه‌ریزی، مجموعه‌مقالات همایش پژوهش‌ها و قابلیت‌های علم جغرافیا در عرصه سازندگی۱۵– ۱۶ مهرماه ۱۳۷۶، موسسهٔ جغرافیای دانشگاه تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۲۴۵ – ۲۵۷.

صامتی، مجید؛ کرمی، علیرضا (۱۳۸۳). بررسی تأثیر هزینه‌های دولتی در بخش کشـاورزی بـر کـاهش فقـر روسـتایی در کشـور، مجلـه تحقیقات اقتصادی، ۳۹ (۴): ۲۱۳- ۲۳۴.

https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.00398969.1383.39.4.8.3

صمدی، علیرضا؛ اربابی‌سبزوایی، ازاده؛ جودکی، حمیدرضا؛ عضدی، امیر؛ ادیبی، طوبی؛ سعدی‌نژاد، فاطمه (۱۴۰۳). خوانش پیشران‌هـای مؤثر بر کاهش فقر شهری در بافت‌های تاریخی با تأکید بر رویکرد توانمندسازی؛ مورد پژوهی: بافت تاریخی شهر یزد. فصـلنامه چشـم انداز شهرهای آینده.۵ (۳)، ۹۹-۱۱۵.

http://jvfc.ir/article-1-260-fa.html

طولابی‌نژاد، مهرشاد؛ بذرافشان، جواد؛ قنبری، سیروس (۱۳۹۷). تبیین محرومیت روسـتایی بـر اسـاس شـاخص‌هـای منطقـه‌ای مـورد: شهرستان پلدختر . اقتصاد فضا و توسعهٔ روستایی. ۷ (۲۴)، ۱۸۵-۲۱۰ .

http://doi.jvfc.ir/article-21-3305-fa.html

غضنفری اقدم؛ کمال، میلا علمی، زهرا (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر شکل‌گیری طبقات فقیر در ایران (رویکرد داده‌های شبه‌تابلویی)، نشریهٔ علمی سیاست‌گذاری اقتصادی، ۱۱ (۲۱): ۲۵- ۵۳.

https://doi.org/10.22034/epj.2019.1439

فطرس، محمدحسن؛ شهبازی، فاطمه (۱۳۹۴). بررسی وضعیت فقر و نابرابری در مناطق شهری و روستایی ایران طی سال‌های پیش و پس از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌های نقدی (۱۳۸۱- ۱۳۹۱)، فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی، ۳ (۹): ۷- ۳۶ .

http://qjfep.ir/article-1-170-fa.html

قربانی، رسول؛ ده‌ده‌زاده سیلابی، پروین (۱۴۰۰). تحلیل فضایی الگوی فقر شهری با تأکید بر شاخص‌های اجتماعی و عوامل مؤثر بر سازمان‌یابی آن؛ مطالعهٔ موردی: (شهر اردبیل). جغرافیای اجتماعی شهری، ۸(۲)، ۱۰۷-۸۷.

DOI: 10.22103/JUSG.2021.2048

گودرزی، مجید؛ مرادی، هوشنگ (۱۴۰۱). بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر پدیدهٔ فقر شهری در کلان‌شهر اهواز. جغرافیای اجتماعی شهری، ۹(۲)، ۴۷-۶۴.

https://doi.org/10.22103/JUSG.2022.2074

محمدی‌یگانه، بهروز؛ چراغی، مهدی؛ یزدانی، زهرا (۱۳۹۳). تحلیل‌عوامل مؤثر بر توزیع فضایی فقر در نواحی روستایی، با تأکید بر ویژگی‌های اقتصادی- اجتماعی،مورد شناسی؛ دهستان محمودآباد، شهرستان شاهین‌دژ، جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، ۵ (۱۳): ۸۳- ۹۶.

https://doi.org/10.22111/gaij.2014.1775

محمودی، وحید؛ صمیمی‌فر، سیدقاسم (۱۳۸۴). فقر قابلیتی، مجله رفاه اجتماعی، ۴ (۱۷): ۵- ۲۷.

http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2112-fa.html

میری‌آشتیانی، الهام (۱۳۹۰). مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، تهران: انتشارات فرهنگ.

نیازی، محسن؛ عشایری، طاها؛ سعادتی، موسی، منتظری‌خوش، حسن؛ عمرانی‌نژاد، فاطمه (۱۳۹۶). تبیین جامعه‌شناختی فرهنگ فقر روستایی: مطالعه‌ای در باب روستاهای استان اردبیل، مسائل اجتماعی ایران، ۸ (۱): ۱۶۷- ۱۸۸.

http://jspi.khu.ac.ir/article-1-2730-fa.html

References

Adeleke, R., Alabede, O., Joel, M., & Ashibuogwu, E. (2023). Exploring the geographical variations and influencing factors of poverty in Nigeria. Regional Science Policy & Practice, 15(6), 1182-1198.

https://doi.org/10.1111/rsp3.12621

Ahmed, A., Asabere, S. B., Adams, E. A., & Abubakari, Z. (2023). Patterns and determinants of multidimensional poverty in secondary cities: Implications for urban sustainability in African cities. Habitat International, 134, 1027- 1035 .

https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2023.102775.

Ahmed, S. A. Diffenbaugh, N. S. &Hertel, T. W. (2009), Climate volatility deepens poverty vulnerability in developing countries: Environmental Research Letters, 4.

http://dx.doi.org/10.1016/j.habitatint.2023.102775

Asian Economic News. (2007), Agricultural Investment Needed to Halve Poverty says World Bank:

http: //findarticles.com, October.

Benevenuto, R. and Caulfield, B. (2020), Measuring access to urban centres in rural Northeast Brazil A spatial accessibility poverty index:Journal of Transport Geography, 82: 1- 15.

https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2019.102553

Berchoux, T. Watmough, G. R. Johnson, F. A. Hutton, C. W. Atkinson, P. M. (2020), Collective influence of household and community capitals on agricultural employment as a measure of rural poverty in the Mahanadi Delta, India, KunglVetenskapsAkademien, 49: 381- 298.

http://dx.doi.org/10.1007/s13280-019-01150-9.

Berthoud, R. and Bryan, M. (2011), Income deprivation and poverty A longitudinal analysis: Journal of Social Policy, 40: 135- 156.

https://doi.org/10.1017/S0047279410000504

Bessell, S. (2015), the individual deprivation measure Measuring poverty as if gender and inequality matter Gender and Development, 23: 223- 240.

https://doi.org/10.1080/13552074.2015.1053213

Bonfiglioli, A. (2007), Food and the poor United Nation Capital Fund New York.

Chzhen, Y. and Ferrone, L. (2017), Multidimensional Child Deprivation and Poverty Measurement Case Study of Bosnia and Herzegovina: Social Indicators Research, 131 (3): 999- 1014.

DOI: 10.1007/s11205-016-1291-8

De Sherbinin, A. VanWey, L. K. McSweeney, K. Aggarwal, R. Barbieri, A. Henry, S. Hunter, L. M. Twine, W. and Walkeri, R. (2008), Rural household demographics livelihoods and the environment: Global Environmental Change, 18 (1): 38- 53.

https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2007.05.005

Dunford, M. Gao, B. and Li, W. (2020), Who where and why? Characterizing China's rural and residual rural poverty population: Area Development and Policy, 5: 89- 118.

http://dx.doi.org/10.1080/23792949.2019.1571425

Elshater, A., & Abusaada, H. (2025). Poverty-free urbanism: six qualitative normative factors and 36 procedures for measuring urban poverty from a deprivation perspective. Open House International, 50(2), 392-414

http://dx.doi.org/10.1108/OHI-04-2024-0152.

Finan, F. Sadoulet, E. & De Janvry. A. (2005), Measuring the poverty reduction potential of land in rural Mexico: Journal of Development Economics, 77 (1): 27- 51

https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2004.02.004.

Fu, M. Exeter, D. J. and Anderson, A. (2015), The politics of relative deprivation A transdisciplinary social justice perspective: Social Science and Medicine, 133: 223- 232.

https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.12.024

Gachanja, J., & Yang, T. (2025). The built environment and multidimensional poverty: exploring accessibility as a mediator of spatial opportunity. Habitat International, 160, 1034-1042.

https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2025.103402

Gregory, D. Johnston, R. Pratt, G. Watts, M. and Whatmore, S. (2009), The dictionary of Human Geography 5th Edition: A John Wiley & Sons Ltd Publication.

Jiao, X. Pouliot, M. ZenaWalelign, S. (2017), Livelihood Strategies and Dynamics in Rural Cambodia: World Development, 97 (1): 266- 278.

https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2017.04.019

Kefayat, E., & Thill, J. C. (2025). Urban Street Network Configuration and Property Crime: An Empirical Multivariate Case Study. ISPRS International Journal of Geo-Information, 14(5), 200- 212.

http://dx.doi.org/10.3390/ijgi14050200

Kumar, M. (2010), Poverty and Culture of Daily Life Psychology Developing Societies, 22: 331.

https://doi.org/10.1177/097133361002200205

Liu, Y. Amin, A. FaizRasool, S. and Uz Zaman, Q. (2020), The Role of Agriculture and Foreign Remittances in Mitigating Rural Poverty Empirical Evidence from Pakistan Risk ManagHealthc Policy, 13: 13- 26.

Reid, P. and Robson, B. (2007), Understanding health inequities Hauora Maori Standards of Health IV a Study of the Years 2000–2005 (Chapter 1): TeRopu Rangahau Hauora aEru Pomare, Wellington.

Runciman, W. G. (1966), Relative Deprivation and Social Justice a Study of Attitudes to Social Inequality in Twentieth-century England Routledge and Kegan Paul: London.

https://doi.org/10.2307/589189

Scoones, I. (2015), Sustainable livelihoods and rural development Practical Action Publishing.

Shenelle, L. J. Desai, S. A. Mutsaa, E. and Lottering, R. T. (2019), A comparative study of community perceptions regarding the role of roads as a poverty alleviation strategy in rural areas: Journal of Rural Studies, 71: 73- 84.

https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.09.001

Singh, J., Batra, G. S., & Chatrath, S. K. (2025). Digital Capabilities for Urban Poverty Alleviation: Integrating E-Payment Awareness and Credit Utilization Patterns in Indian Slums. Available at SSRN 5223860.

http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5223860

Singh, R. and Sarkar, S. (2015), Children's experience of multidimensional deprivation Relationship with household monetary poverty: The Quarterly Review of Economics and Finance, 56: 43- 56.

https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5223860.

Srinivasan, T. N. (2000), Poverty and under nutrition in South Asia: Food Policy, 25 (3): 231-378.

https://doi.org/10.1016/S0306-9192(00)00006-3

Torre, A. and Wallet, F. (2016). Regional Development in Rural Areas Analytical Tools and Public Policies: Springer imprint is published by Springer Nature Switzerland.

Turner, B. L. Kasperson, R. E. Matson, P. A. McCarthy, J. (2003), A framework for vulnerability analysis in sustainability science Proc: National Academy of Sciences of the United States of America, 100 (14): 8074- 8079 .

https://doi.org/10.1073/pnas.1231335100.

Vilar-Compte, M., Burrola-Méndez, S., Lozano, A., Ferré-Eguiluz, I. (2021). Urban poverty and nutrition challenges associated with accessibility to a healthy diet: a global systematic literature review. International journal for equity in health, 20, 1-19.

https://doi.org/10.1186/s12939-020-01330-0

Wan, C. and Su, S. (2017), China is social deprivation Measurement spatiotemporal pattern and urban applications, Habitat International, 62: 22- 42.

https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2017.02.007

Warf, B. (2006), Encyclopedia of human geography: Sage Publication USA.

https://doi.org/10.4135/9781412952422

Witherick, M. Ross, S. and Small, J. (2001), A Modern Dictionary of Geography: Oxford University Press.

Zarazua, M. (2017), Poverty and Wellbeing Impacts of Microfinance: What Do We Know?

https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3076781

Zhou, Y. Gua, Y. Liu, Y. (2020), Health, income and poverty evidence from China's rural household survey, International Journal for Equity in Health, 19: 2- 12.

https://doi.org/10.1186/s12939-020-1121-0